

Täysistunto

Keskiviikko 19.11.2025 klo 14.00—18.44

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 50/2025 vp

Valiokunnan mietintö StVM 22/2025 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 22/2025 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Yleiskeskustelu alkaa. Edustaja Kiuuru, poissa. — Edustaja Hänninen.

Keskustelu

15.06 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Aluksi haluan toivoa, että käytetään oikeita nimityksiä silloin, kun käytetään nimityksiä ihmisistä, jotka ovat laittomasti maassa. He eivät ole paperittomia. Heillä on paperi, jossa kerrotaan, että heillä ei ole lupaa oleskella, olla Suomessa. Eli paperi on, he ovat luvatta ja laittomasti maassa. Toivon, että käytetään tämmöistä oikeaa termiä. Tämä on jostakin syystä karannut vähän käsistä. [Aki Lindén: Tämä koskee muitakin ryhmiä, kun lukee pykälät!]

Varsinaiseen asiaan: Tänään käsittelemme hallituksen esitystä, jolla muutetaan sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä koskevaa lainsäädäntöä. Esityksellä halutaan selkeyttää ja tarkentaa, kenelle Suomessa julkisia terveyspalveluja järjestetään ja millä perustein. Arjessa tämä koskee erityisesti tilannetta, jossa henkilö oleskelee Suomessa ilman laillista lupaa. On tärkeää sanoa ääneen: meidän turvallisuutemme edellyttää, että tiedämme, keitä maassa on, ja että täällä ihmiset oleskelevat vain luvallisesti. Esitys ei siksi ole vain hallinnollinen tai taloudellinen, vaan se on ennen kaikkea teko turvallisuudellemme.

Arvoisa puhemies! Toisin kuin on väitetty, emme ole kääntämässä selkäämme avuntarvitsijoille. Kiireellinen hoito on ja pysyy saatavilla, ja sen lisäksi esitys varmistaa, että yksilöllisen lääketieteellisen arvion perusteella voidaan edelleen antaa välttämätöntä hoitoa, jos hoidon epääminen olisi ilmeisen kohtuutonta tai vaaraksi esimerkiksi lapsen hyvinvoinnille. Lapsille tarjotaan jatkossakin hoitoa, samoin kuin hyvinvointialueen asukkaille, ja raskauteen liittyvät palvelut turvataan. Valiokunta on myös kiinnittänyt tähän huomiota käsittelyssään ja nostanut lain kirjauksiin toimenpiteitä synnyttämiseen ja vammaisuudesta johtuviin akuutteihin hoitoihin. Tämä muutos tekee laista entistä kokonaisemman. Täsäkin näkyy hallituksen linja: jokainen ihminen on arvokas, mutta laittomaan oleskeluun ei kannusteta.

Arvoisa puhemies! Kokoomuksessa uskomme oikeusvaltioon ja yhteisiin pelin sääntöihin. Tavoitteena on selkeä viesti: Suomeen ei tule jäädä laittomasti. Jos maassa oleskelee

Pöytäkirjan asiakohta PTK 112/2025 vp

ilman lupaa, ei ole perusteltua, että käytössä ovat samat julkiset palvelut kuin heillä, jotka ovat täällä laillisesti. Tämä esitys palaa suurelta osin aiempaan oikeustilaan. Suomen linjan ei tule poiketa eurooppalaisesta yleislinjasta. Myös muissa Pohjoismaissa on käytössä vastaavanlaisia, jopa tiukempia, rajoituksia. On meidän tehtävämme varmistaa, että maassamme halutaan olla vain laillisesti ja turvallisesti.

Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä tärkeintä on periaate, että meillä on selkeät, oikeudenmukaiset ja turvalliset, tukevat pelin säännöt. Meidän on pidettävä huolta siitä, että yhteiskunta pysyy luottamuksen arvoisena. Tämä alkaa siitä, että lainsäädäntö on johdonmukaista ja että julkiset palvelut on turvattu heille, joilla niihin on oikeus, sekä heille, jotka palveluja tarvitsevat. On meidän tehtävämme taata kansalaistemme turvallisuus ja terveys. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rintamäki.

15.11 Anne Rintamäki ps: Arvoisa puhemies! Käsitlemme tänään hallituksen esitystä ja sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintöä, jotka liittyvät sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain muutoksiin. Hallituksen linja on selkeä: poistetaan laitton oleskelun kannusteet ja turvataan se, että rajalliset resurssit kohdistuvat heille, joilla on laillinen oikeus palveluihin.

Oppositio, erityisesti SDP, vihreät ja vasemmistoliitto, ovat väittäneet, että esitys on epäinhimillinen ja rikkoo perusoikeuksia. Heidän mukaansa hallitus romuttaa hoitopäätöksen ja kohtelee heikommassa asemassa olevia kaltoin. Nämä väitteet eivät kestä tarkempaa tarkastelua. Kiireellinen hoito säilyy kaikille, ja lisäksi laissa turvataan välttämätön hoito, jos sen epääminen olisi kohtuutonta tai vaarantaisi muiden terveyden. Raskauteen liittyvät palvelut ja lastenhoito säilyvät laajasti. Tämä ei ole epäinhimillisyyttä, tämä on järjen käyttöä ja resurssien kohdentamista oikein.

Oppositio myös väittää, että lakimuutos on turvallisuuspolitiikan varjolla tehtyjä leikkauksia. Totuus on päinvastainen. Turvallisuus on hallituksen ensisijainen velvoite. Laittomasti maassa oleskelevien määrän kasvu lisää harmaan talouden, rikollisuuden ja huumeongelmien riskiä. Hallitus ei voi sulkea silmiään tältä todellisuudelta. Kun poistamme kannusteet jäädä maahan ilman lupaa, vähennämme myös niitä ongelmia, joista suomalaiset kärsivät.

Valiokunnan mietintö tukee hallituksen linjaa ja tuo siihen täsmennyksiä. Esimerkiksi vammaisten henkilöiden välttämättömät palvelut turvataan ja synnytyksen jälkeinen hoito sisällytetään. Tämä osoittaa, että hallitus kuuntelee asiantuntijoita ja tekee tarkennuksia, mutta ei luovu peruslinjasta. Suomen sosiaaliturva kuuluu suomalaisille ja laillisesti maassa oleville. Juuri äsken keskustelimme säästötoimista, jotka kohdistuivat kirkkoon. Säästötoimet ovat valitettavia tehtäviä, mitkä johtuvat siitä, että valtiolta on rahat loppu. Osa syynä kassan pohjan paistamiseen on se, että meillä kohdennetaan ja on vuosikymmeniä jo kohdennettu rahaa väärin kohteisiin.

Arvoisa puhemies! Perussuomalaisesta näkökulmasta tämä käsittelyssämme oleva esitys on välttämätön. Me emme hyväksy mallia, jossa laittomasti maassa oleskelevat saavat lähes samat palvelut kuin veronmaksajat. Se on väärin suomalaisia kohtaan, jotka jonottavat hoitoon ja maksavat korkeita veroja. Jokainen euro, joka menee laittomasti maassa olevalle, on pois suomalaiselta vanhukselta, lapsiperheeltä tai hoitoa tarvitsevalta. Oppositio puhuu inhimillisyydestä, mutta todellinen inhimillisuus on sitä, että pidämme huolta omis-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 112/2025 vp

ta kansalaisistamme ja heistä, jotka kuuluvat olla maassamme. Hallituksen esitys palauttaa oikeustilan siihen, mikä oli ennen viime vaalikautta — ei mitään radikaalia, vaan paluu normaaliin.

Lopuksi: Tämä lakimuutos ei ole vain taloudellinen kysymys, vaan sekä turvallisuus- että oikeudenmukaisuuskysymys. Meidän on lähetettävä selkeä viesti: Suomi ei ole maa, jossa laittomasti oleskelu tuo etuja. Meidän on oltava johdonmukaisia ja reiluja suomalaiselle veronmaksajalle. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mattila.

15.15 Hanna-Leena Mattila kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kannatan tätä hallituksen esitystä rajata maassa laittomasti oleskelevien pääsyä terveyspalveluihin. Tässä hallituksen esityksessähän on oikeastaan kyse paluusta Sipilän aikaiseen käytäntöön. Edelleen turvataan raskaana olevien terveyspalvelut, edelleen lapset kuuluvat tähän palveluitten piiriin — ketään ei jätetä heitteille. Niillä ihmisillä, olivatpa he sitten maassa laittomasti oleskelevia tai muita, on oikeus kiireelliseen palveluun ja hoitoon.

Ennen kaikkea ajattelen, että tämä asia on minulle ja monelle suomalaiselle periaatteellinen. Kun elämme taloudellisesti niin niukkoja aikoja, että ei pystytä edes Suomen vanhuksille turvaamaan riittävän säädyllyistä hoitoa, niin minun on helppo tässä tilanteessa rajata maassa laittomasti oleskelevat näitten terveyspalveluitten ulkopuolelle.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindén.

15.17 Aki Lindén sd: Arvoisa rouva puhemies! Kun tämä hallituksen lakiesitys viime keväänä annettiin, siitä nousi tuolla mediassakin melkoinen kohu ja siitä käytiin täällä aika kipakka lähetekeskustelu. Nyt tuntuu siltä, että tämä on voimakkaasti laimentunut, ja se on hyvin ymmärrettävää, koska tämä laki muuttui käsittelyn aikana niin paljon, että täytyy oikein hakemalla hakea, mitkä mahtavat olla erot nyt voimassa olevaan lakiin. Sen takia sellaisen mielikuvan luominen, kuten täällä jo kuulluissa puheenvuoroissa on kerrottu, että meillä nyt olisi ollut, siis vuoden 23 alusta alkaen, voimassa laki, joka antaa laittomasti maassa oleskeleville lähes tai melkein samat terveydenhuollon oikeudet kuin meillä täällä suomalaisille, tai että nyt sitten tehtäisiin joitain todella merkittäviä muutoksia ja rajoituksia tähän nyt voimassa olevaan lakiin, on perusteeton väite. Käyn tämän läpi, ja jokainenhan sen ymmärtää, jos lukee tämän koko hallituksen esityksen kaikkienensa, mitä täällä on.

Ei tarvitse tehdä muuta kuin verrata niitä pykäläiä tässä alkuperäisessä hallituksen esityksessä, missä ovat nämä rinnakkaistekstit eli nyt voimassa olevat pykälät ja muutetut pykälät. Täällähän sanotaan, että nyt voimassa olevan lain mukaan turvataan ”kiireellinen hoito ja välttämätön kiireetön hoito”. No nyt sanamuoto tämän ”välttämättömän kiireettömän hoidon” ympärillä on sillä tavalla muuttunut, että sanotaan, että ”välttämätön kiireetön hoito, jonka epäminen olisi ilmeisen kohtuutonta”. Ja sitten jatketaan vielä, niin kuin täällä on kerrottu, että raskaana olevat, niin synnytyksen jälkihoitoineen kuin neuvolapalveluineen, ovat nyt tämän hallituksen muutetun lakiesityksen piirissä ja lapset ovat ja vammaiset ovat.

Meillä monituntisen sosiaali- ja terveysvaliokuntakeskustelun aikana etsimällä etsittiin edes yhtä sellaista potilasesimerkkiä, joka rajautuisi ulkopuolelle tämän nyt annetun lakiesityksen ja sen nyt voimassa olevan lakiesityksen välillä. Sellaista ei pystynyt tarjoamaan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 112/2025 vp

sosiaali- ja terveysministeriö, sellaista eivät pystyneet laajan terveydenhuollon koulutuksen omaavat valiokunnan jäsenetkään keksimään. Siellä pohdiskeltiin esimerkiksi myös sellaista, että jos henkilöllä on vaikkapa suolistoverenvuoto — ja silloinhan se on kiireellistä hoitoa — ja sen hoitamisen yhteydessä löytyy vaikkapa sitten syöpä sieltä suolesta, niin kuuluuko se syöpäkin sitten leikata. Kuitenkin tässähän harkinta siitä, mitä hoitoa annetaan, on sillä lääkärillä ja muulla henkilökunnalla. He tekevät yksilöllisen harkinnan siitä, ketä hoidetaan. Itse asiassa tämä lakihan ei koske suinkaan sitä, ketä saa hoitaa tai ketä ei hoideta, vaan sitä, että Kela maksaa korvauksen tai ei maksa. Ja kuten me saimme kuulla, Kela on maksanut kaikki korvaukset, jotka heille on toimitettu. Ei Kela ryhdy tarkistamaan enää, mitä siellä on käytännössä tehty.

Eli käytännössä tämä nykyinen tilanne jatkuu aivan ennallaan, ja sen takia nyt kun luodaan sellaista mielikuvaa, että nyt tehdään joitain radikaaleja rajauksia, jotka sitten lisäävät Suomessa turvallisuutta ja vähentävät maahanmuuttoa, niin ei tällä lailla ole mitään sellaisia vaikutuksia. [Pia Sillanpää: Ei se nyt aivan noinkaan mene!] Tämänhän toteaa mietinnössään itse valiokuntakin. Tännehan lisättiin yksimielisesti sellainen kohta, jossa lukee, että ”ehdotetun lain vaikutukset jäänevät rajallisiksi”. Tämä lisättiin yksimielisesti siellä. [Pia Sillanpää: Helsingissä!] — Välihuuto ”Helsingissä” tarkoitti sitä, että 90 prosenttia näistä henkilöistä, jotka nyt on hoidettu voimassa olevan lain mukaan, tullaan Helsingin kaupungin ja HUSin antaman ilmoituksen mukaan hoitamaan jatkossakin. Siitä voi päätellä, varsinkin sen jälkeen, kun Varsinais-Suomen hyvinvointialue päätti myös jatkaa tällaisen hoidon antamista, että tämä todella tulee jäämään rajalliseksi. [Pia Sillanpään välihuuto]

Nyt menenkin näihin taloudellisiin vaikutuksiin. Tässä hallituksen esityksessä on hyvin tarkkaan selvitetty koko tämän lain piiriä, jossa, huom., on kaksi muutakin merkittävää ryhmää kuin maassa laittomasti oleskelevat — sitä tarkoitti minun välihuutoni. Täällä on momentit 2 ja 3, joissa kerrotaan, mitä muita ryhmiä tämä koskee kuin näitä niin sanottuja paperittomia. Kaikkien näiden hoito aiheutti 954 000 euron kustannukset Suomessa. Siitä aivan ehdoton valtaosa tuli kiireellisiä hoitoja saaneiden potilaiden osalle ja näiden kahden muun ryhmän osalle. Eli ne taloudelliset vaikutukset, mitä tällä todellisuudessa tulisi olemaan, ovat ihan mitättömät, merkityksettömät. Sen takia täällä mietinnössäkkin todetaan, että on vaikea arvioida taloudellisia vaikutuksia, ja tämä 560 000 euron säästö on täysin tuulesta temmattu säästö. Ei sellaista tule tämän lain vaikutuksesta syntymään. [Pia Sillanpään välihuuto]

Vielä lopuksi haluaisin tässä todeta, että täällä äänestettiin esimerkiksi alkuperäisestä valiokunnan virkamiesten kirjoittamasta mietintöluonnoksesta pois äänin 10—7 seuraava lause: ”Terveydenhuollon ammattihenkilöitä ei valiokunnan asiantuntijakuulemisen mukaan tule saattaa tilanteeseen, jossa heillä ei ole ammattietiikkansa vaatimalla tavalla mahdollisuutta hoitaa potilaita kliinisen arvion perusteella. Näiden eettisten ristiriitojen katsottiin asiantuntijakuulemisissa myös rapauttavan ammattihenkilöiden sitoutumista säädöksiin.” Tällainen lause äänestettiin pois tästä, koska jotenkin se katsottiin niin huolestuttavaksi.

No, kaksi viimeistä kappaletta mietinnössä, joita en ehdi tässä kokonaan siteeraamaan, kannattaa kaikkien lukea, koska niissä valiokunta itse asiassa itse kiinnittää huomiota siihen, että täytyy hyvin tarkkaan nyt sitten ohjeistaa terveydenhuollon toimintayksiköiden vastaavia lääkäreitä siitä, millä tavalla asiakkaita siellä todella hoidetaan, ja myös siitä, että

Pöytäkirjan asiakohta PTK 112/2025 vp

hallituksen ja valtioneuvoston tulee seurata tarkkaan, että yhdenvertaisuus toteutuu tämän lain jälkeenkin.

Eli kaikki tämmöinen ylikorostunut keskustelu, että tällä nyt merkittävällä tavalla tehtiin joku suuri muutos nykyiseen tilanteeseen, on ehdottomasti liioittelua.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

15.24 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Puutun pariin kohtaan, mitkä tässä lakiesityksessä ovat. Hallitus on perustellut tätä lakiesitystä tarpeella vähentää laittomasti maassa oleskelua, mutta tässä esityksessä ei ole näyttöä siitä, että nykyinen sääntely olisi johtanut ongelmiin. Tämä ristiriita tässä on. Pääinvastoin asiantuntijalausunnossa on korostettu, että oikeus ajoissa saatuun hoitoon on vähentänyt päivystysten kuormitusta ja säästänyt resursseja.

Sitten toinen asia, joka on mielenkiintoinen: esityksellä voi olla vaikutuksia koko yhteiskuntaan, jos ihmiset, joilla on esimerkiksi tartuntatauti, pelkäävät hakeutua hoitoon viranomaiskontaktien tai kustannusten vuoksi. Se altistaa meidät kaikki. Kyse ei ole vain yksilön oikeudesta vaan väestön terveydestä ja julkisen vallan vastuusta sen suojelemisessa. Tällaisia ulottuvuuksia tällä saattaa olla.

Tässä on aika paljon myöskin asiantuntijalausunnoissa tullut siihen kritiikkiä, miten kansainväliset ihmisoikeussopimukset — erityisesti taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskeva kansainvälinen yleissopimus ja sen artikkelit 2 ja 12 — edellyttävät oikeutta terveyteen ilman syrjintää. Suomea on jo aiemmin kritisoitu siitä, että se ei ole taannut ulkomaalaislain vastaisesti Suomessa oleskeleville riittävää oikeutta hoitoon. Nyt hallitus vie oikeutta ja sääntelyä suuntaan, josta olemme saaneet aikaisemmin kansainvälisiä moitteita. Vaikka edustaja Lindén tuossa kuvasi, että iso muutos tässä ei ole kyseessä, niin joka tapauksessa muutosta siihen suuntaan ehkä on tapahtumassa.

Yhdenvertaisuusvaltuutettu on lausunnossaan nostanut esille, että myös naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan vastaisen Istanbulin sopimuksen mukaan uhrille tulisi olla saatavilla terveydenhuolto- ja sosiaalipalvelut osana väkivallan uhrille tarjottavia yleisiä tukipalveluita. Hallituksen esityksessä ei ole näitä Istanbulin sopimuksesta johtuvia velvoitteita ja vaikutuksia tästä näkökulmasta arvioitu. Eli tässä on kyllä [Puhemies koputtaa] myös tämä kansainvälinen ulottuvuus huomioitava, kun tässä on tämmöisestä ryhmästä kyse, joka on laittomasti maassa mutta kuitenkin voi omalla terveyskäyttytymisellään myöskin saastuttaa meitä muita. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Sillanpää.

15.26 Pia Sillanpää ps: Arvoisa puhemies! Haluaisin kysyä, kenelle suomalainen, veronmaksajien rahoilla katettu terveydenhuolto on tarkoitettu. Sen pitäisi olla selvää kaikille, että se on tarkoitettu ensisijaisesti suomalaisille, ja jos mietimme, kenelle meidän terveyspalvelut eivät ole tarkoitettu, niin ne eivät ainakaan ole ensisijaisesti ihmisille, jotka ovat Suomessa laittomasti.

Tämän hallituksen esityksen tarkoituksena on palata takaisin normaaliin eli pohjoismaiseen toimintatapaan, jossa kiireettömät terveyspalvelut on suunnattu ensisijaisesti maan omille asukkaille sekä niille maahanmuuttajille, jotka ovat Suomessa asiallisista syistä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 112/2025 vp

Arvoisa puhemies! Tällä esityksellä on useita tavoitteita, joista yksi on laittoman oleskelun kannusteiden poistaminen. Sen lisäksi, että meillä on linjattu laittomasti maassa olevien vapaaehtoisesta paluusta ja maasta poistumisesta, tarvitsemme linjauksen myös terveyspalveluiden tarjoamisesta. On vain ja ainoastaan perusteltua, että henkilö, joka oleskelee maassa ilman laillista oikeutta, ei voi saada samanlaajuisia julkisia terveyspalveluita kuin ne, jotka täällä elävät, tekevät työtä ja maksavat veronsa.

Vaikka laittomasti maassa olevien määrä Suomessa on tällä hetkellä pieni, tilanne voi muuttua hyvin nopeasti, kuten olemme muualla Euroopassa nähneet. Tällä esityksellä turvaamme terveydenhuoltojärjestelmän kantokyvyn myös mahdollisissa laajamittaisissa maahantulotilanteissa.

Arvoisa puhemies! Monet hyvinvointialueet ovat taloudellisesti ahtaalla. Se on käynyt selväksi useita kertoja täällä täysistunnossakin, ja jokaisella puolueella on ollut asiasta huoli. Siksi sosiaali- ja terveysvaliokuntakin korostaa aivan oikein, että niukoissa resursseissa meidän on ensisijaisesti turvattava hyvinvointialueen asukkaiden lakisääteiset palvelut. Tämä ei ole kylmyyttä vaan realismia siitä, miten ja kenelle meidän on tarkoitus järjestää palveluita. Hallitusta on syytetty radikaalista esityksestä ja ihmisten heitteille jättämisestä. Siitä tässä ei kuitenkaan ole millään tavalla kyse. Esimerkiksi uusi 56 b § velvoittaa järjestämään välttämättömän, kiireettömän hoidon, jos sen epääminen olisi ilmeisen kohtuutonta henkilön terveydentilan vuoksi tai jos se vaarantaisi muiden terveyden tai alaikäisen hyvinvoinnin. [Aki Lindén: Ihan niin kuin nykyinen laki!]

Raskauteen, synnytykseen ja jälkikauteen liittyvät palvelut turvataan. Alaikäiset saavat terveyspalvelut samanlaajuisina kuin alueen asukkaat. Vammaiselle henkilölle turvataan vammaisuuden vuoksi välttämättömät terveyspalvelut. Eli me emme jätä ketään heitteille, emmekä kiellä akuutisti tarpeellista hoitoa. Olennaista on kuitenkin se, että kiireettömiä, ei-välttämättömiä palveluja ei enää järjestetä laittomasti maassa oleville siten, että se olisi lakisääteinen velvoite. Näiden kahden asian erot täytyy ymmärtää.

Arvoisa puhemies! Mitä tulee kustannuksiin, Kela korvaa hoidosta aiheutuneet kustannukset silloin, kun hyvinvointialue toimii lain puitteissa. Jos palveluja tarjotaan laajemmin kuin mitä laki edellyttää, korvauksia ei makseta. Tämä on täysin loogista, sillä veronmaksajan ei pidä maksaa kustannuksia sellaisesta toiminnasta, joka ylittää lakisääteisen velvoitteen. Kela on itse todennut, että se luottaa pääsääntöisesti hyvinvointialueen arvioon mutta voi tehdä tarkentavia selvityspyyntöjä tilanteen vaatiessa. Tämä on pelkästään normaalia julkisen rahan käyttöä koskevaa valvontaa, mitä voisi hyvin tehdä enemmänkin.

Arvoisa puhemies! Oppositio on väittänyt, ettei laittomasti maassa olevien palveluilla olisi todistettavasti houkutusvaikutusta. En tiedä, miten oppositio on päässyt tähän lopputulokseen. Jos ei voida todistaa, että houkutusvaikutusta on, ei voida myöskään todistaa, ettei sitä ole — hyvin yksinkertaista. Monet Euroopan maat ovat rajoittaneet palveluja juuri tämän vuoksi, ja nämä maat ovat tehneet päätökset tilastojen, tutkimusten ja riskianalyysin pohjalta. Lisäksi THL:n mukaan laittomasti maassa olevien yleisimmät hoito-ongelmat ovat usein pitkäaikaisia — ei äkillisiä sairauksia — kuten ruoansulatus-, tuki- ja liikuntaelinten sekä iho-ongelmia. Ne ovat pääsääntöisesti ei-kiireellistä terveydenhuoltoa, joka kuuluu ensisijaisesti niille, jotka asuvat maassa laillisesti, eikä niille, jotka ovat täällä laittomasti. Kun veroeuroja on niukasti, niiden käyttöä pitää miettiä entistä enemmän harkiten.

Lisäksi haluan muistuttaa, että perustuslakivaliokunta on todennut selkeästi, että on täysin hyväksyttävää asettaa laittomasti maassa oleskelevat eri asemaan, jotta oleskelulupajärjestelmän toimivuus ja oikeusperusta säilyvät. Jos tämä meidän järjestelmämme ei tee

Pöytäkirjan asiakohta PTK 112/2025 vp

eroa niiden välillä, jotka noudattavat lakeja, ja niiden, jotka eivät, mitä merkitystä koko ulkomaalaislainsäädännöllä olisi enää?

Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys perustuu oikeudenmukaisuuteen ja pohjoismaisiin toimintamalleihin. Se turvaa edelleen avun siellä, missä se on välttämätöntä, mutta se ei tee Suomesta houkuttelevaa maata niille, jotka aikovat oleskella täällä ilman lupaa. Suomalaiset veronmaksajat ja laillisesti maassa olevat ihmiset ovat terveyspalveluissa ensisijaisia, ja näin sen pitää olla jatkossakin. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kiuru, Krista.

15.32 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä hiukan muutetaan sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annettua lakia. Terveystieteidenhuoltolaissa jatkossa olisi säännökset, joilla hallitus on pyrkinyt ikään kuin tiukentamaan paperittomien terveydenhuollon järjestämistä Suomessa. Tätä kautta haluaisin SDP:n kansanedustajana ottaa joihinkin kohtiin kantaa.

Ensinnäkin tämä lainsäädäntö, joka tässä on pohjalla, tehtiin viime hallituskaudella siksi, että myös kansainväliset sopimukset lähtevät siitä, että niilläkin henkilöillä, jotka maassa oleskelevat eli eräille ulkomaalaisille henkilöille, joilla ei ole Suomessa kotipaikkaa tai joilla ei ole muun kansallisen lain tai Suomea sitovan kansainvälisen lainsäädännön tai sopimuksen nojalla oikeutta julkisen terveydenhuollon palveluihin, olisi kuitenkin mahdollisuus kiireelliseen hoitoon. Viime hallituskaudella on sitten arvioitu, mitkä kiireellisen hoidon lisäksi ovat sellaisia välttämättömäksi katsottuja palveluita, jotka tulisi hoitaa.

Tässä esityksessä otetaan nyt sitten hallituspuolueiden politiikkatavoitteiden pohjalta kantaa siihen, miten lakia tulisi muuttaa. Ensinnäkin hallituspuolueilla on ollut tässä kaksi tavoitetta. Toinen on ollut se, että tässä nimenomaan lähdetään siitä, että rajattaisiin näitä nykyisiä palveluita laittomasti maassa olevien osalta, ja on katsottu, että olisi tärkeää nimenomaan tätä välttämätöntä kiireetöntä hoitoa rajata. Toisaalta samaan aikaan on sitten lähdetty siitä, että tämä kannattaisi tehdä nimenomaan vetovoimasyistä, eli katsottaisiin, että tällä on merkittävää vetovoimaa, tällaista... Tässä on katsottu siis Orpon hallituksen hallitusohjelman maahanmuuttopoliittisten linjausten osana, että pyritään tehostamaan nimenomaan laittomasti maassa olevien henkilöiden maasta poistumista ja että tällä mahdollisella paperittomien terveydenhuollolla välttämättömien palveluiden osalta voisi olla vetovimatekijää, joka on syytä ottaa huomioon ja laimentaa tätä vetovoimaa.

Tässä tapauksessa työtä on tehty käskettyä. Lausuntokierros oli varsin silmiä avaava. Alkuperäinen ehdotus, jolla hallituspuolueet tätä tekivät, oli sellainen, että sitä ei lausuntokierroksella hyväksytty. Nämä esitykset, joita lausuntokierroksella oli, on sittemmin hallituksen valmistelussa monin paikoin pyörretty. Kun tämä lakiehdotus tuli eduskunnan käsittelyyn lähetekeskusteluun, silloin jo ihmettelimme sitä, mikä tässä laissa nyt tosiasiaassa muuttuu. Ja jos me silloin ihmettelimme tätä, mikä nyt tässä hallituksen esittämässä ja viime hallituskaudella tehdyssä laissa on erilaista, niin silloin siihen ei saatu vastausta. Ja tänään ikäväkseni jouduin teille sanomaan, että Suomessa ei ole yhtään asiantuntijaa, yhtään instituutiota eikä myöskään ministeriöltä saatua vastinetta, jossa kerrottaisiin, keneltä tämän hallituksen esityksen mukaisen pykälän pohjalta otetaan palvelua pois. Siis tämä on täysin poliittisesti rakennettu juttu.

Minä pidän sitä aika erikoisena, arvoisa puhemies, että me ollaan eduskunnassa salissa täällä ja kansanedustajilla pitäisi olla oikeus tietää, mihin lopputulokseen on sosiaali- ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 112/2025 vp

terveysvaliokunnassa tultu siitä, kenellä on nyt sitten oikeus ja kenellä ei ole, koska tätä rajataan. Nyt me emme tiedä vielä, keitä ovat ne paperittomat, jotka rajataan tämän esityksen pohjalta tästä ulos. Me tiesimme lausuntokierroksella olleesta esityksestä, keitä tässä aiottiin rajata ulos, mutta hallituspuolueet itse päättivät, että ne eivät olleetkaan mahdollisia rajoituksia. Tämän jälkeen ollaan tultu siihen, että tätä esitystä on vielä muutettu tiukemmaksi. Eli silloin kun salissa epäilimme, että me emme osaa nyt sanoa, millä tavalla tämä kiristäisi tätä nykylainsäädäntöä, niin tällä hetkellä meidän on pakko sanoa täällä salissa vastuullisina valiokunnan jäseninä, että meillä ei ole yhtään esimerkkiä siitä, miten tämä laki nyt kiristyy.

Siksi minä ihmettelen näitä puheenvuoroja, joita täällä on käytetty, koska ei tässä kiristetä sen enempää tosiasiallisesti näiden palveluiden saantia, kun yksikään asiantuntija ei tiennyt, keitä ne olisivat, emmekä me pystyneet nostamaan tähän mietintöön yhtään esimerkkiä, keneltä nämä palvelut olisivat pois. Minä ymmärrän sen, että poliittisesti tehdään sellaisia rakennelmia ja poliittisesti ikään kuin sanotaan, että nyt rajataan paperittomien oikeutta välttämättömiin palveluihin, mutta nämä pykälät, jotka hyväksyttiin, johtavat nyt siihen, että tällaisia ryhmiä ei ole löytynyt, keneltä nämä olisivat pois.

Haluan ottaa muutaman esimerkin, ja erityisen hyvin tätä käsitellään kyllä tässä meidän mietinnössämme. Tämän esityksen vaikutuksista käydään tosi tarkkaan keskustelua. Haluan kiinnittää teidän huomiotanne, että kun me puhutaan siis noin 3 000–4 000 laittomasti maassa olevasta, heidän henkilöidensä osalta nyt jatkossa tämä laki edellyttäisi, että arvioidaan, onko todellinen välttämätön tarve tälle henkilölle sitä apua antaa. Tämä välttämättömyys muotoillaan nyt niin, että pitää olla ”ilmeisen”, ilmeisen ilmeinen tarve siis käytännössä. Ja koska se muotoillaan näin, että on selkeästi ilmeinen tarve — ei riitä siis, että on tarve, vaan pitää olla ilmeinen tarve — ja nyt kun tämä ilmeinen tarve tähän tulee, niin kukaan ei tiedä, mitä eroa sillä on, jos on vain tarve. Ei olla pystytty löytämään erilaisia ryhmiä, jotka tässä nyt putoavat pois.

Sen lisäksi tässä on lähdetty siitä, että nämä välttämättömät palvelut voitaisiin saada tilanteessa, jossa olisi ”ilmeisen” kohtuutonta tältä yksittäiseltä henkilöltä riistää palvelut. Ja niin kuin äsken totesin, meillä ei ole tässä hoito-oikeuden laajuudessa selvinnyt, mitä eroa on sellaisella paperittomalla, jolta on ilmeisen kohtuutonta näitä palveluita ottaa pois, ja mitä eroa on sillä paperittomalla, jolta olisi vain kohtuutonta nämä ottaa pois. Selitystä ei ole tullut myöskään ministeriöltä ja sitä kautta vastineen muodossa, kuka olisi se väliintipuja, joka ei sitten näitä palveluita saisi, kun se olisi vain kohtuutonta nämä palvelut riistää. Mutta ilmeisellä kohtuuttomuudella näitä palveluita saisi.

No, sitten toinen ehto on se, että jos alaikäisen hyvinvoinnin osalta syntyy tilanne, että alaikäisen hyvinvointi vakavasti vaarantuisi, jos näitä palveluita ei saisi, niin tässä tapauksessa tämän henkilön pitäisi saada palvelua. Ja tämäkin tulkinnanvaraisuus on siinä, että tämän pitäisi ”vakavasti” vaarantua, ei vain vaarantua. Tällaista esimerkkiä emme ole [Puhemies koputtaa] vielä löytäneet, mitä eroa näillä kahdella on.

Arvoisa puhemies! Jatkan tästä kohta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mikkonen, Krista, poissa. Edustaja Valtonen, poissa. — Edustaja Lindén.

15.40 Aki Lindén sd: Arvoisa rouva puhemies! Tässä edustaja Kiurun erinomaisessa puheenvuorossa oikein alleviivattiin sitä asiaa, että on todella mahdotonta löytää asiallisesti

Pöytäkirjan asiakohta PTK 112/2025 vp

ottaen eroa nyt voimassa olevan, vuoden 23 alusta voimaan tulleen, lain ja nyt esitetyn muutoksen välillä.

No, kun tätä samaa keskustelua käytiin Varsinais-Suomen hyvinvointialueen valtuustossa, jossa oli tehty valtuustoaloite, että jos hallituksen taholta tulee kiristyksiä näihin hoitokriteereihin, niin kuitenkin noudatettaisiin sitä entistä käytäntöä siellä. Siitä sitten äänestettiin vilkkaan keskustelun jälkeen, ja siinä äänestyksessä esimerkiksi RKP:n ryhmä oli kokonaan sen, voisiko sanoa, aiemman eli nyt voimassa olevan lain kannalla ja myös merkittävä osa keskustan ryhmästä oli. Mutta esimerkiksi perussuomalaisten taholta kysyttiin minulta, että no miksi minä en kannata vaikkapa tätä nyt esitettyä lakia, jos se minun mielestäni ei käytännössä eroa millään tavalla siitä laista, jonka itse syksyllä 22 esittelin ja joka tuli voimaan vuonna 23. Se johtuu yksinkertaisesti siitä syystä, että tällä keskustelulla, mitä me käymme tämän asian ympärillä, pyritään luomaan epäluuloa sitä kohtaan, että meillä on nyt maassa sellaisia ihmisiä, jotka ikään kuin syövät suomalaisille tarkoitetut niukat terveydenhuollon rahat. [Pia Sillanpää: Kyllä näin on! Näinhän se on!] Tällä tavalla luodaan sitä epäluuloa, pelkoa ja sanoisin jopa vihaa sellaisia ihmisiä kohtaan. [Pia Sillanpää: Se ei ole mitään epäluuloa! Se on realismia! — Välihuuto vasemmalta]

Sellaista keskustelua kun ylläpidetään, niin mietitäänkö nyt vähän: Meillä käytetään hyvinvointialueiden rahaa 30 miljardia, siis 30 tuhatta miljoonaa. Tässä on kysymys nyt yhdestä miljoonasta, josta 950 000 tulee takuuvarmasti jäämään edelleen käytettäväksi. On hyvin mielenkiintoinen tämä hallituksen alkuperäisen esityksen sivu 25, jossa kerrotaan, mitä eri hyvinvointialueet ovat Kelalta laskuttaneet. Kahdeksan hyvinvointialuetta ei ole laskuttanut euroakaan — Varha, Pohjanmaa, Itä-Uusimaa, Keski-Uusimaa, Keski-Suomi, Etelä-Savo, Pohjois-Pohjanmaa ja Kainuu — ja sitten Länsi-Uusimaa on laskuttanut 612 euroa, Pohjois-Karjala 700 euroa, Lappi 600 euroa. Tämähän kertoo siitä, että ei tässä ole oikeasti nyt mitään sellaista meneillään, että meillä on maassa joku tällainen kriminelliryhmä, joka syö ne suomalaisten terveydenhuoltoon tarkoitetut verorahat. Kaikki tämä on trol-laamista, mustamaalaamista, ennakkoluulojen vahvistamista ja itse asiassa lietsoo vihaa. [Aino-Kaisa Pekonen: Kyllä! — Pia Sillanpää: Ei lietso!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Sillanpää, vastauspuheenvuoro.

15.43 Pia Sillanpää ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kaikkeaa tässä salissa on kuultu, mutta tämä edustaja Lindénin syytös vihan lietsomisesta on kyllä jo aivan järjenköyhä suoraan sanottuna. Kukaan ei täällä lietso mitään vihaa tai epäluuloja toisia kohtaan. [Aki Lindén: Mitä sitten?] On täysin realismia vaatia sitä, että suomalaisten terveyspalvelut kuuluvat suomalaisille ja laillisesti maassa oleville.

Me perussuomalaisissa emme myöskään ajattele niin, että laittomasti maassa olevat ovat täällä ”saastuttamassa” meitä muita, niin kuin edustaja Lyly omassa puheenvuorossaan mainitsi. [Lauri Lyly pyytää vastauspuheenvuoroa] Ehkä se oli vahinko, miten hän sen ilmaisi, mutta emme käyttäisi tällaista sanontaa myöskään.

Me ollaan ehdottomasti vain sitä mieltä, että suomalaisten terveyspalvelut kuuluvat täällä maassa laillisesti oleville ja Suomen kansalaisille. Ei ole tarkoitus minkäänlaista vihaa luoda yhtään ketään kohtaan. [Perussuomalaisten ryhmästä: Aamen! — Vasemmalta: Ei-pä!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindén, vastauspuheenvuoro.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 112/2025 vp

15.44 Aki Lindén sd (vastauspuheenvuoro): Koska tilanne on se, että 30 miljardia hyvinvointialueiden rahoitusta on tarkoitettu — käytän tässä nyt tätä termiä — suomalaisille ja muille täällä maassa laillisesti oleskeleville, niin se, että synnytetään tämänkaltainen debatti siitä, että meillä on joitakin harvoja henkilöitä, jotka eri syistä ovat täällä Suomessa ja jotka ovat sairastuneet ja saaneet sitten apua, kun ovat olleet avun tarpeessa... Meillä on nyt voimassa oleva laki, joka korostaa sitä, että kiireellinen hoito annetaan, niin kuin tämä nyt muutettu lakikin, ja välttämätön kiireetön hoito. Ja niin on tässä nyt muutetussa laissakin, välttämätön kiireetön hoito niillä sanalisäyksillä, joita siihen on sitten tämän sanaparin jälkeen laitettu, joita ei kukaan asiantuntija, kuten täällä edustaja Kiuru totesi, pystynyt yhdelläkään konkreettisella esimerkillä havainnollistamaan, että mikä olisi sitten sellainen potilastapaus, joka nyt jatkossa jäisi hoitamatta. Tässä mielessä tämänkaltaisen keskustelun synnyttäminen ylipäätään on juuri sitä ennakoluulojen lietsontaa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kiuru, Krista, vastauspuheenvuoro.

15.45 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä ihan kylmänviileästi kun keskustelua käydään, käydään sitä sitten siitä, ollaanko tässä nyt järjestämässä Suomi suomalaisille ja terveystalvelut suomalaisille ja pidetään huolta siitä, että laittomasti maassa olevat näitä palveluita eivät saa. Minä juuri äsken tuossa pöntössä sanoin, että tämä esitys, joka tässä on, on aivan samanlainen esitys kuin meillä oli viime kaudella, koska me ei olla löydetty yhtään ryhmää, keneltä nämä palvelut karsitaan. Minusta on rehellisyyttä myöntää, mitkä ovat ne henkilöt ja ne ryhmät, jotka tässä nyt pullautetaan nykyisen lain ulkopuolelle. Niitä ei ole löytynyt. Ja puhutaan täällä, mitä puhutaan, niin fakta nyt on se, että tässä näyttää olevan aivan samanlainen lopputulos.

Kohta perustelen tätä väitettäni vielä enemmän, mutta minä en pidä siitä, että täällä eduskunnan istuntosalissa yritetään puhua asian vierestä. Se ei ole asiallista. Nyt täällä olkoon mitä mieltä hyvänsä mikäkin leiri, [Puhemies koputtaa] mutta minä kylmänviileästi käsittelen tätä siitä näkökulmasta, muuttuuko jokin, ja nyt ei näytä muuttuvan mikään.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly, vastauspuheenvuoro.

15.47 Lauri Lyly sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Sillanpää viittasi minun edelliseen puheenvuorooni, ja kävin sen puheenvuoron heti korjaamassa tuolla puhemiehen vieressä olevan sihteerin kanssa. Sanoin ”saastuttaa”, se oli väärä sana. Piti sanoa ”tartuttaa”. Sen takia olen sen korjannut heti sen puheenvuoron jälkeen, ja se pöytäkirjalla on. Ehkä siihen ei kannata nyt vedota sitten tämän enempää. Se oli minun virheeni ja huolimattomuuteni siinä puheenvuorossa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Sillanpää, vastauspuheenvuoro.

15.47 Pia Sillanpää ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vielä yksinkertaistettuna: viestin pitää olla kuitenkin selvä sekä Suomessa että ulkomaille, että tässä maassa tarjotaan terveystalveluja Suomen kansalaisille ja laillisesti maassa oleville.

Sitten olisin kysynyt vielä sitäkin, että kun Ruotsi, Norja, Tanska ja Islanti ovat kuitenkin päätyneet samaan johtopäätökseen kuin me Suomessa nyt eli siihen, että meillä on tämä täysi oikeus rajata kiireettömiä terveystalveluja, niin ajatteletteko te, että näissä muissa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 112/2025 vp

Pohjoismaissa nyt jotenkin toimitaan myös kaikin puolin väärin, vai olisiko se niin, että me ollaan nyt fiksuja, että palataan takaisin tähän samaan pohjoismaiseen linjaan, missä terveyspalvelut turvataan omille kansalaisille.

Sitten mitä tulee näihin ryhmiin, keitä tähän nyt kuuluu tai ei kuulu, niin kyllä nyt jokainen terveydenhuoltoalan ammattilainen tietää, että esimerkiksi lievästi kohonnut verenpaine voi olla sellainen, joka jatkossa joskus johtaa suurempiinkin ongelmiin, mutta ei sellaista hoitoa minun mielestäni kuulu tarjota laittomasti maassa oleville. [Aki Lindén: Ei ole tarjottu tähänkään asti!] Sama asia esimerkiksi liittyen paino-ongelmiin tai verensokeriongelmiin, voi olla esidiabeteksen tyylistä ongelmaa: eiväthän he kuulu siihen porukkaan, jonka kuuluu saada palveluja täällä maassa. [Aki Lindén: Ei ole tähänkään asti annettu!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen, vastauspuheenvuoro. Sen jälkeen edustaja Kiuru, vastauspuheenvuoro, ja sen jälkeen mennään puhujalistaan. — Edustaja Hänninen.

15.49 Juha Hänninen kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvokas puhemies! Yksi sana tässä kirjoitti, eli sieltä vasemmalta reunalta kerrotaan, että täältä oikealta reunalta lietsotaan vihaa. Puhutaan kyllä ihan asiapohjalta, ja en ole kokenut semmoista vihanlietsontaa, enkä pidä myöskään siitä, että tällä tavalla polarisoidaan tätä meidän yhteiskuntaa, että on vihanlietsojat ja sitten ovat ne oikein puhuvat ihmiset siellä vasemmassa reunassa. Niin että tämä ei mennyt ihan nappiin. — Kiitos. [Perussuomalaisten ryhmästä: Hyvä puhe!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kiuru, Krista, vastauspuheenvuoro.

15.49 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kerrataan nyt vielä, mitä tässä laissa tehdään suhteessa pohjoismaisiin kumppaneihin: Siis kiireellistä hoitoa tarjotaan, ei sitä voi evätä ihmisiltä, jotka kuolevat vaikka siihen ihmisen eteen jossain päivystyksessä. Tämä on vakava juttu. Totta kai ihmisarvoon kuuluu se, että me pelastamme jokaisen ja jokaisella on ihmisarvonsa. Tämä on niin kuin se peruslogiikka. No, sitten toisena logiikkana tulee se, että kiireetöntä hoitoa taas voidaan rajata. Se on juuri niin kuin tässä äsken edustaja Sillanpää totesi, että me voimme rajata kiireetöntä hoitoa. Ei se ole tässä mikään ihmeellinen juttu. Ei tässä laissa tehdä mitään suurta, uutta, innovatiivista poliittista linjausta, että nyt rajattaisiin kiireetöntä hoitoa. Sehän on jo rajattu tässä nykyisessäkin tasossa. Tästä nykyisestä tasosta kiireetöntä hoitoa halutaan käydä keskustelua siitä, että onko kaikki välttämätöntä, ja minusta se on ihan poliittisesti... Sen kun käymme siitä keskustelua. Mutta jos me käydään viikkotolkulla kymmenien suomalaisten asiantuntijoiden kanssa keskustelua, että löytyisikö siitä kiireettömän välttämättömän hoidon kategoriasta joitakin hoitoja, [Puhemies koputtaa] jotka voitaisiin ottaa joiltakin laittomassa maahanmuutossa olevilta pois, niin ei ole löytynyt niitä, ja minun pointtini oli se, että tässä ei tosiasiaassa käytännön tasolla tulla rajaamaan näitä hoitoja.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Pekonen, varsinainen puheenvuoro, olkaa hyvä.

15.51 Aino-Kaisa Pekonen vas: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Täytyy todeta, että kylä tässä nuo salin oikean laidan puheet paperittomina elävien ihmisten terveydenhuollosta

Pöytäkirjan asiakohta PTK 112/2025 vp

ovat minusta todella kylmäkiskoista puhetta. Tässä puhutaan nyt kuitenkin ihmisistä, jotka ovat maailmassa kaikista heikoimmassa asemassa olevia ihmisiä, ja usein nämä ihmiset nimenomaan elävät paossa ja pelkäävät viranomaisia, eivätkä nämä paperittomina Suomessa elävät ihmiset hakeudu turhaan palveluiden piiriin, saati sitten että nämä ihmiset maailmalta lähtisivät sankoin joukoin Suomeen näiden palveluiden perässä. [Pia Sillanpää: Sitä ei voi koskaan tietää tulevaisuudesta!] Ei, nämä ihmiset todellakin hakeutuvat näihin palveluihin ihan viimeisessä hädässä.

Minun täytyy nyt todeta, että niin kuin tässä edellä jo edustajat Lindén ja valiokunnan puheenjohtaja Kiurukin ovat todenneet, että kyllähän tämä koko hallituksen esitys, ja nyt varsinkin valiokunnan käsittelyn jälkeen, on niin kuin iso, suuri puhallus tai trollaus tai mitä tahansa. En myöskään pidä siitä, että täällä salissa ei puhuta asioista niiden oikeilla nimillä. Niin kuin tässä puheenjohtaja Kiuru totesi, ei meillä ole nyt mitään käsitystä siitä, keitä ihmisiä tämä esitys tosiasiallisesti sitten rajaa palveluiden ulkopuolelle.

Jos katsotaan sitä hallituksen alkuperäistä esitystä, niin se olisi merkittävästi kaventanut ulkomaalaislaissa tarkoitettulla tavalla oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten oikeutta välttämättömään hoitoon. Mutta sitten lausuntokierroksen jälkeen ja valiokuntakäsittelyn jälkeen tätä esitystä on muutettu olennaisesti, ja se on nyt mielestäni tässä se pihvi, että me suuresti käsitellään tätä asiaa täällä salissa. Tosiasiallisesti en oikeastaan edes tiedä, mikä tämän niin kuin tarkoitus täällä on. Nyt kun katsotaan vaikka oikeata laitaa, niin täällä on muutama perussuomalainen kansanedustaja ja yksi kokoomuksen kansanedustaja tätä esitystä puolustamassa, ja missä ovat kaikki muut? [Pia Sillanpää: Sepä!] Niin, tämä on mielenkiintoista.

Puhemies! Vielä totean, että pidän tärkeänä sitä, että kaikista ihmisistä pidetään huolta ja kaikille ihmisille palveluita tarjotaan tämän nykyisen, voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti, ja ihmisoikeussopimustenkin mukaan jokaisella ihmisellä on oikeus terveydenhuoltoon alkuperästään tai asemastaan riippumatta. En missään nimessä kannata tätä hallituksen esitystä, joka on kyllä tässä niin kuin kuivunut kasaan siitä alkuperäisestä tarkoituksestaan, mitä ilmeisesti perussuomalaiset vaativat hallitusohjelmaneuvoittelussa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Berg.

15.54 Kim Berg sd: Arvoisa puhemies! Käsittelemme tänään lakiesitystä, jonka tarkoituksena on rajoittaa ulkomaalaislain vastaisesti maassa oleskelevien henkilöiden oikeutta välttämättömään hoitoon. Hallituksen alkuperäinen esitys olisi kaventanut tätä oikeutta huomattavasti, niin paljon, että sen perus- ja ihmisoikeudelliset ongelmat nousivat näkyviin välittömästi lausuntokierroksella ja valiokunnissa. On tärkeää todeta, että lausuntopalautteen jälkeen esitystä on muutettu. Raskaana olevien oikeus on laajennettu koskemaan myös synnytyksen jälkihoitoa, ja vammaisten henkilöiden oikeus välttämättömään kiireettömään hoitoon lisättiin lakiin perustuslakivaliokunnan vaatimuksesta. Pidämme näitä muutoksia perusteltuina, mutta ne eivät kuitenkaan korjaa esityksen kokonaisongelmaa.

Arvoisa puhemies! Tämän lakiesityksen ympärille on muodostunut kokonaisuus, joka on niin epäselvä, ettei edes sosiaali- ja terveysvaliokunta saanut ministeriöltä vastausta siihen, ketkä lopulta jäisivät hoidon ulkopuolelle nykytilaan verrattuna. Kun edes lainsäätäjät ei tiedä, ketä laki koskee, voidaan kysyä, miten sen toimeenpano voisi onnistua. [Aino-Kaisa Pekonen: Juuri näin!] Tässä tilanteessa esityksen käytännön vastuu jää hoitohenkilökunnalle ja hyvinvointialueille.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 112/2025 vp

Olemme jo kuulleet, että osa suurista kaupungeista ei aio rajata palveluita hallituksen tarkoittamalla tavalla. Samalla esityksen taloudelliset perusteet ovat romahtaneet. Arvio säästöistä oli alun perin 560 000 euroa. Nyt tiedämme, että tämä arvio on ylimitoitettu ja käytännössä epäuskottava. Jos suurin osa paperittomista on edelleen hoito-oikeuden piirissä, herää perusteltu kysymys, keneltä hoito aiotaan evätä ja millä tavoin esitetyt säästöt muka toteutuvat.

Arvoisa puhemies! Hallituksen pääasiallinen perustelu tälle esitykselle on tarve vähentää laittomasti maassa oleskelua, mutta esitys ei tuo esiin minkäänlaista näyttöä siitä, että nykyinen sääntely olisi johtanut ongelmiin. Päinvastoin asiantuntijat ovat todenneet, että oikeus saada ajoissa hoitoa vähentää päivystysten kuormitusta ja säästää sekä rahaa että ihmimillistä kärsimystä. Tämä ei ole vain yksilön oikeuksista kiinni. Kyse on koko väestön terveydestä. Jos ihmiset pelkäävät hakeutua hoitoon tartuntatautien tai vammojen kanssa siksi, että he pelkäävät viranomaiskontakteja tai kustannuksia, se altistaa meistä jokaisen. Tässä tilanteessa julkisen vallan velvollisuus on suojella väestön terveyttä, ei heikentää sitä.

Arvoisa puhemies! Erityisen vakavaa on se, että hallitus sysää soteammattilaisille tehtäviä, jotka eivät kuulu heidän ammattirooliinsa. Lain toimeenpanossa lääkäreiden ja sairaanhoitajien pitäisi arvioida paitsi hoidon tarve myös henkilön maassa oleskelun kesto ja tehdä tulkintoja kohtuuttomuudesta ja ilmeisestä kohtuuttomuudesta, käsitteistä, joita edes ministeriö ei ole pystynyt selkeästi määrittelemään. Tämä asettaa terveydenhuollon henkilöstön kohtuuttomaan tilanteeseen ja on suorassa ristiriidassa heidän ammattieettisten velvoitteidensa kanssa. Lääkärin tehtävä ei ole selvittää ulkomaalaisoikeudellisia kysymyksiä eikä motivoida ketään palaamaan kotimaahansa. Lääkärin tehtävä on hoitaa potilasta.

Arvoisa puhemies! Kun säätely on epäselvää ja ihmisoikeusvaikutukset arvioimatta, kustannusarviot ovat ristiriitaisia ja toimeenpanijoille sälytetään tehtäviä, joihin heillä ei ole osaamista tai oikeudellisia välineitä, on esityksen tarkoituksenmukaisuus kyseenalainen kaikilla mittareilla. Pidämme esitystä epäonnen yhdistelmänä. Se on epäselvä ja epä-tarkoituksenmukainen ja se heikentää sekä potilaiden oikeuksia että terveydenhuollon toimintaedellytyksiä. Siksi vastustamme hallituksen esitystä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kiuru, Krista.

15.59 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Tässä edellä kävin läpi tätä pykäläperustaa, joka tässä nyt rajaa hoitoa. Kuitenkin tämä raja on mielenkiintoinen siksi, että erityisen ilmeisen kohtuuttomuuden sekä alaikäisten hyvinvoinnin vakavan vaarantumisen edellytysten on katsottu olevan erityisen tulkinnanvaraisia ja uudenlaisia käsitteitä, joita terveydenhuollon ammattihenkilöt eivät ole aikaisemmin joutuneet työssään punnitsemaan. Hoidon tarpeessa kysymys siitä, onko se kiireellistä vai kiireetöntä, on varsin tuttu ja helppokin raja arvioida. Sen sijaan kiireettömän sisällä välttämättömän hoidon epääminen onkin sitten jo isompi kysymys. Siitäkin ehkä vielä selvittäisiin, mutta välttämättömän hoidon sisään esitys rakentaa nyt uuden kategorian, jossa on siis välttämätöntä hoitoa, joka on kohtuutonta mutta ei ilmeisen kohtuutonta, ja jos se on ilmeisen kohtuutonta, hoitoa saa, mutta jos se on vain kohtuutonta, hoitoa ei saa.

No nyt olemme sitten kysyneet valiokunnan käsittelyssä ammattilaisilta, mistä tämän sitten tietää. ”Sosiaali- ja terveysministeriöltä saadun selvityksen mukaan”, suoraan lainatakseni valiokunnan lausuntoa, ”kohtuuttomuutta ei ole mahdollista määritellä yksiselittei-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 112/2025 vp

sesti, vaan arviointi edellyttää jokaisen potilaan kohdalla tehtävää tapauskohtaista arviointia ja kokonaistilanteen huomioon ottamista. Ilmeisen kohtuuttomuuden voi selvityksen mukaan tulkita viittaavan tilanteisiin, joissa kohtuuttomuus on selvästi ja helposti havaittavissa ilman syvempää tulkintaa tai lisäselvittelyä. Tämä tarkoittaa”, siis saadun selvityksen mukaan, ”että ilmeisyysvaatimuksen täytyessä terveydenhuollon ammattihenkilöiltä ei edellytetä asian lisäselvittelyä, vaan tapauksessa olisi yksilöllisen harkinnan perusteella selvää, että hoitoa on annettava.” No nyt kun ollaan siellä työyhteisössä, niin lääkäri siis tekisi tämän yksilöllisen harkinnan, kuten mietinnössä on linjattu, ja tämä antaa tapauskohtaisen harkinnan lääkärille. Ja kun lääkäri nyt sitten harkitsee, niin meidän mietintömmekin mukaan sen pitäisi olla niin ilmeisen kohtuutonta, että tätä ei tarvitse ruveta selvittämään, ja sitten sitä saa. On tämä siis mielenkiintoista, että jos tarvittaisiin lisäselvittelyä ja harkintaa, niin silloin alkaisikin mittari kääntyä valiokunnan mietinnön mukaisesti, sivun 9 toiseksi viimeisen kappaleen mukaisesti, siihen, että yksilöllisen harkinnan perusteella tulisi olla siis selvää, että hoitoa on annettava. Tämähän johtaa nyt siihen, että epäselvissäkin tapauksissa käännyttäisiin siihen, kuten valiokunta sitten myöhemmin korostaa, että ihmisen etu tässä viime kädessä painaa, kun arvioidaan, saako sitä hoitoa vai ei.

Näin ollen onkin haastavaa, miten tätä voisi tulkita nyt niin, että tässä vapautuu valtavasti joukkoja, kun näitä paperittomien terveystalouksia enää ei saisi. Nimittäin valiokunta vielä painottaa varmuuden välttämiseksi, että ”epäselvissä tilanteissa pykälää on tulkittava hoitoa tarvitsevan kannalta myönteisesti”, kuten esittelynkkin perusteissa sanotaan. Tässä on mielenkiintoista sitten se, että kun ministeriöltä pyydettiin lisävastineita, niin he toimittivat seuraavat tiedot: ”Ilmaisun ’vakavasti’ voi ministeriön mukaan tulkita viittaavan siihen, että vaaran aiheutuminen on tilanteissa suhteellisen selvästi ja helposti havaittavissa. Näin ollen säännöksessä käytetyillä ilmaisuilla ’vakavasti’ ja ’ilmeisen’ on ministeriöltä saadun selvityksen mukaan varsin yhtäläinen merkitys. Ministeriön mukaan henkilöiden statusta, myös muun henkilön terveyden vakavaa vaarantumista tai alaikäisen hyvinvoinnin vakavaa vaarantumista, tulisi selvittää ensisijaisesti potilaan kanssa käydyin vuorovaikutuksen perusteella.”

Arvoisa puhemies! Tämä on sitten se toinen haasteemme. Nimittäin tässä nyt ministeriö toteaa, että käydään sitten ensisijaisesti potilaan kanssa keskustelua siitä, onko tämä vaiva sellainen, että se vaarantaa ihmisen terveyden kohtuuttomalla tavalla vai ilmeisen kohtuuttomalla tavalla. Lisäksi tässä voidaan käydä keskustelua siitä, vaarantaako tämä alaikäisen vakavasti vai ilmeisen vakavasti tai tällaisella äärettömän vakavalla tavalla. Kun näitä sitten punnitaan, niin siitä tiedetään, tuleeko esimerkiksi tässä jälkimmäisessä tapauksessa hoitoa antaa tälle henkilölle, joka on huoltovastuussa. Tämä johtaakin siihen, että yksittäinen lääkäri tosiasiallisesti sitten arvioi sen, olisiko hoitamatta jättämisestä lähitulevaisuudessa ennakoitavissa kiireellisen hoidon tarpeen ilmaantuminen, joka sitten perusteluiden mukaan olisi merkityksellistä ilmeisen kohtuuttomuuden arvioinnissa.

Tästä onkin valiokunta merkinnyt tällaisen tilanteen. Se liittyy tähän, joka oli täällä jo esillä — edustaja Sillanpää otti tämän verenpaineen esille, jos kuulin oikein. Siis hallituksen esityksessä itsessään todetaan sivulla 37 kahden esimerkin valossa, mikä on sellaista välttämätöntä kiireetöntä hoitoa, joka katsotaan tällaiseksi ilmeisen kohtuuttomaksi tilanteeksi, jossa sitten apua saisi. Esimerkkinä mainitaan siis erittäin korkean verenpaineen hylintä lääkityksellä ja seuranta lääkevästien toteuttamiseksi. [Pia Sillanpään välihuuto] Ja toisena esimerkkinä mainitaan suolistoverenvuodon takaa löydetty paksusuolisyövän leikkaukshoito. Eli nimenomaan äsken, kun täällä salissa tulkittiin, löytyisikö joku tilanne, niin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 112/2025 vp

siitäkin, joka täällä äsken löytyi, hallitus on tiennyt jo sivulla 37, ettei se olekaan tällainen tilanne. [Pia Sillanpää: Minä puhuin lievästi kohonneesta verenpaineesta!]

Tästä tullaankin siihen, kansanedustajat, että kun täällä nyt on taloudellisia vaikutuksia selvitetty, niin tässä hallituksen esityksessä tosiasiaa ei ole tehty tätä kokonaisuutta siksi, että tällä säästettäisiin, mutta tosiasiaassahan tästähän tulee 560 000 euroa säästöä tämän esityksen mukaan, [Aki Lindén: Paperittomien!] tällä paperittomien terveydenhuollon rajauksella. Toissa vuonna meni lähes miljoona rahaa tähän, viime vuonna meni tämä 500 000. Nyt tässä on sitten nämä kustannukset otettu huomioon alakanttiin, ja tästä 560 000:sta otetaan pois siis hyvinvointialueilta, [Puhemies koputtaa] käytännössä tämän perustuslakivaliokunnan rajauksen jälkeen, vielä tosiasiaa se sama [Puhemies koputtaa] 560 000, mutta oikeastihan tästä sulaa vielä [Puhemies koputtaa] näitä vaikutuksia, koska tästä rajauksesta rajattiin lisää porukkaa ulos, joten nämä taloudelliset vaikutukset ovat sulaneet tässä käsittelyssä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Vastauspuheenvuoro, edustaja Sillanpää, yksi minuutti, olkaa hyvä.

16.07 Pia Sillanpää ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kiuru, te aiemmassa puheenvuorossanne pyysitte esimerkkejä näistä tapauksista, ja niitä annoin teille. Puhuin lievästä verenpaineesta, jonka te käännsitte äskeisessä puheenvuorossanne aivan joksikin muuksi. Tarkkuutta näihin, kiitos.

Mitä tulee tähän, kun aikaisemmin tässä puhuttiin näistä ammattilaisten päätöksistä, kun he kohtaavat näitä laittomasti maassa olevia, siitä, hoitaako vai ei, niin olen siitä aivan samaa mieltä: ei kuulu ammattilaiselle tehdä sitä päätöstä siinä hetkessä, vaan hyvinvointialueen johdolta tulee olla selkeät ohjeet siihen, miten näissä tapauksissa toimitaan.

Lisäksi on kyllä mielenkiintoista se, kun sieltä vasemmalta joka hetkessä väitetään, että ”te teette nyt kylmäkiskoista politiikkaa näillä esityksillä”, ja sitten kuitenkin te sanotte, että tämä esitys ei käytännössä ole erilainen kuin ”meidän esitys edellisellä kaudella”, niin että olitteko te nyt sitten itse aivan kylmäkiskoisia, kun te teitte tämän lain edellisellä kaudella, vai miten te nyt oikein tämän [Puhemies koputtaa] ajattelette? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Muistutan, että vastauspuheenvuoron voi pyytää nousemalla seisomaan. — Edustaja Krista Kiuru, olkaa hyvä, yksi minuutti.

16.08 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta tämä Sillanpään viimeinen steitmenti oli ihan ok. Olen itse vähän samoilla linjoilla siinä, että tässä hän nimenomaan nyt osoitetaan, että ei tässä rajata, kun me ei löydetä yhtään käytännön esimerkkiä, missä me rajattaisiin tätä porukkaa ulos viime hallituskauden tai tämän hallituskauden tuotoksena. Siis näinhän tämä tulee nyt menemään. Tässä on käyty ansiokas keskustelu tästä, ja olette tässä ihan oikeassa.

Samoin totean, että me olemme varmasti sitten yhtä kylmäkiskoisia kaikki, koska tämä määrittely siitä, mikä on kiireellistä ja mikä on kiireetöntä hoitoa, on helpompaa. Sitten kun me mennään sinne kiireettömän hoidon puolelle ja tätä välttämätöntä hoitoa ruvetaan katsomaan, niin ei tässä esityksessä kyllä, ikävä kyllä... Jos ette ole perehtyneet asiaan, niin meidän ei olla vielä löydetty valiokunnassa yhtään sellaista, mikä tästä jää pois. Se on minusta tärkeää myöntää. Oli se sitten sitä, että kylmäkiskoisesti, viileästi tätä esitystä arvi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 112/2025 vp

oidaan tai ei, niin itse ainakin arvioin tätä nyt niin, että täältä ei vaan löydy sitä, mikä täältä rajataan ulos. Sitähän me ollaan tässä peräänkuulutettu. Tästä on käyty ansiokas keskustelu.

Puhemies Jussi Halla-aho: Hyvä. — Sitten palaamme takaisin listalle. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

16.10 Aki Lindén sd: Arvoisa puhemies! Nyt pääsimme minun mielestäni tämän ihan tärkeän keskustelun ytimeen, ja voin ihan samoin sanoa sanoa, kuten edustaja Kiuru äsken tässä sanoi, koska olin itse sen lain esittelijä silloin syksyllä 22: kyllä se oli monella tavalla aika kylmäkiskoinen esitys. Siinä puhuttiin, että tarjotaan vain välttämätön hoito, kiireetön hoito.

Kaivoin varmuuden vuoksi esille silloin esitellyn lain pykäläkohtaiset perustelut, ja se 56 a §, joka oli kokonaan uutta lainsäädäntöä, on hyvin laajasti käyty yksityiskohtaisissa perusteluissa läpi. Täällä todetaan: ”Välttämättömyyden arviointi perustuu aina tapauskohtaiseen harkintaan ottaen huomioon hoitoa tarvitsevan henkilön senhetkinen terveydentila sekä sairauden luonne ja mahdollinen kulku.” Ja sitten jatkuu laajasti. Eli nyt itse asiassa nämä sanat on laitettu tähän uuteen lakiin, siinä puhutaan, että pitää olla yksilökohtainen harkinta. No, tuossahan minä äsken luin sen ääneen, että silloin jo säädetyn lain pykälien yksityiskohtaisissa perusteluissa oli yksilökohtainen harkinta. Eli tämä oli se yleisen pohjoismaisen käytännön mukainen.

No, nyt tullaan sitten siihen, jonka olen täällä kerran jo todennut siitä, miksikö me — itsekkin myönnän — melkoisen kiivaasti nyt sitten tavallaan vastustamme sitä, että nyt ollaan annettu laki, jonka me sanomme olevan käytännössä samanlainen kuin se laki, joka täällä säädettiin kolme vuotta sitten? Se johtuu juuri siitä keskustelusta, joka tässä nyt on synnytetty. Eli nyt halutaan luoda mielikuva, että meillä on maassa suuri joukko ihmisiä, jotka väärinkäyttävät terveydenhuoltoa, jotka suomalaisten verorahoja syövät, ja nyt tehdään sitten siihen joku ikään kuin jämäkkä raja, jonka jälkeen tämä loppuu, ja se on nyt sitten ikään kuin hallituksen poliittista ansiota. Näinhän ei tapahdu. Eli tämä tilanne jatkuu käytännössä ennallaan, mutta laki on tehty nyt sellaiseksi, että entistä kovempi stressi ehkä tulee sinne lääkäri- ja hoitajatasolle miettiä sitä, että jos nyt ihan oikeasti tunnen edes — siis jos se henkilö, joka hoitaa potilaita, tuntee — näitä meidän lain sanamuotoja, niin onko tässä nyt ilmeisen kohtuutonta, jos jätänkin tämän tapauksen hoitamatta. Tästä käytiin varsin hyvää keskustelua lääkärijäsenten kesken siellä valiokunnassa — en nyt siteeraa nimeltä, kuka sanoi — että käytännön lääkäri hoitaa silloin, kun potilas on hoidon tarpeessa, ja se on muiden tehtävä sitten arvioida tämänkaltaisia asioita.

Tässä on asian ydin se, mikä itse asiassa todetaan tässä hallituksen keväällä annetussa esityksessä, jossa lukee näin sivulla 34: ”Esitys laadittiin ensimmäisen lausuntokierroksen jälkeen uudestaan, minkä vuoksi ensimmäisen lausuntokierroksen ja toisen lausuntokierroksen esitysluonnokset poikkesivat merkittävästi toisistaan.” Eli tässä lähdettiin liikkeelle ikään kuin paljon tiukemmasta esityksestä, mutta lopputulos on se, että tiettyjä sanoja lisäämällä ollaan faktisesti samassa tilanteessa potilaiden hoitojen saannin kannalta kuin tämänhetkinen lainsäädäntö on. Olen saanut toki avoimessa yhteiskunnassa tietoa myös siitä, minkälainen oli se prosessi siinä hallituksen ministerityöryhmässä, ketkä ministerit ajoivat päättäväisesti korjattua versiota siitä alkuperäisestä laista ja miten tämä on mennyt, mutta näin tämä asia nyt kaiken kaikkiaan on.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 112/2025 vp

Se, miksi itse tuossa vähän otin kierroksia, johtuu juuri siitä, että minä en oikeasti pidä siitä, että annetaan sellainen mielikuva, että kun meillä käytetään 30 000 miljoonaa euroa suomalaisten hoitoon ja sitten meillä on yksi miljoona, josta 950 000 jatkossakin käytetään tähän paperittomien hoitoon, niin nyt sitten ikään kuin on joukko, joka kuppaa niitä suomalaisten terveydenhuollon verorahoja. Sellaisten väitteiden esittäminen synnyttää voimakkaita tunteita näitä henkilöitä kohtaan, ja siihen viittasin puheenvuorossani.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vigelius, olkaa hyvä.

16.14 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! Arvokasta ja hienoa keskustelua erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon näkökulmasta, ja täällä kyseisen valiokunnan jäsenet ovat varmasti parhaiten perillä yksityiskohdista. Tuon kuitenkin tähän myös sen näkökulman, mikä erityisesti maahanmuuttoasioita käsittelevän valiokunnan, hallintovaliokunnan, jäsenenä itselläni asiaan on.

Meillä on toki isoja haasteita omassa lainsäädännössämme ja ihan perustuslaissa, sen tulkinnoissa, ja toisaalta poliittisissa voimasuhteissa sen suhteen, mitä voimme tehdä, jotta pystymme kitkemään yhteiskunnasta sellaisia ilmiöitä, joita emme tänne halua. Itse näen, että meidän on purettava kannustimia sekä haitalliselta maahanmuutolta että haitalliselta, laittomalta maahan jäämiseltä. Erityisesti nämä laittomasti maassa oleskelevat, eivät siis paperittomat vaan laittomasti maassa oleskelevat — he ovat tässä maassa laittomasti, heidän on määrä poistua tästä maasta, heitä on viranomainen kehottanut, määrännyt poistumaan maasta, ja he eivät ole näin toimineet. Mitä me voimme tehdä, jotta nämä ihmiset saataisiin poistettua maasta? Me pyrimme viemään kannustimia heidän maahan jäämiseltään. Toki pyrimme jo ennalta ehkäisemään, että tällaisia ongelmia ei muodostuisi, harjoittamalla eheämpää ja parempaa, velvoittavampaa ja vaativampaa maahanmuuttopolitiikkaa, mutta sen lisäksi, jos meille näitä laittoman oleskelun ongelmia syntyy, on pakko pyrkiä purkamaan erilaisia palveluita tai porsaanreikiä, joita meillä lainsäädännössä on tai palveluissa on tai kolmannella sektorilla on ja joilla tuetaan laitonta maassa oleskelua, tänne jäämistä, täällä olemista, asumista, jopa työntekoa. Eli meillä on harmaata taloutta, veronkiertoa. Meillä on nimenomaan tämä palvelusektori, kolmas sektori, joka toimii valtionavustuksilla ja tukee sitä laittomasti maassa oleskelua. Sen lisäksi meillä on kasa puolueita — erityisesti vasemmalla puolella salia — jotka ovat valmiita laajentamaan niitä palveluita kausi toisensa jälkeen.

Ja jos joku poliittinen toimija tai taho tai tämä eduskunta olisikin sitten valmis rajoittamaan niitä palveluita, muuttamaan perustuslakia, muuttamaan sen tulkintoja, muuttamaan ihan tavanomaista lainsäädäntöä, niin alkaa kova huuto ja vastustus. Sitten juoksutetaan asiantuntijat valiokuntiin vastustamaan sitä. Ja sitten vielä, jos eduskunta saa täällä päätöksen aikaan, käytetään esimerkiksi kunnalle tai hyvinvointialueelle kuuluvaa autonomista asemaa siihen, että vesitetään ne päätökset, joita sitten poliitikot ovat ehkä saaneet aikaan. Onhan tämä siis kokonaisuus, mikä on hyvin ongelmallinen erityisesti niiden suomalaisten näkökulmasta, jotka eivät halua täällä elättää laittomasti maassa oleskelevia tai jopa laittomasti tänne alun perin tulleita ihmisiä. Kyllä tämä koko järjestelmä kaipaa remonttia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Antikainen, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 112/2025 vp

16.17 Sanna Antikainen ps: Kiitos, arvoisa herra puhemies! On hyvä muistaa tämän keskustelun lomassa se, mikä on tämän laittomasti maassa olevien sosiaali- ja terveyspalveluiden rajaamista koskevan lain pointti: Tämä esitys omalta osaltaan kannustaa vapaaehtoiseen paluuseen ja heitä poistumaan maasta, koska he ovat täällä laittomasti. Tällä halutaan poistaa kannusteita, jotta he poistuisivat tästä maasta. On hyvä muistaa tämä pointti, kun me keskustelemme tästä asiasta.

Jos on laittomasti maassa, on lähdettävä pois — piste. Täällä oleskeluun laittomasti ei pidä kannustaa millään tavalla, ei edes sosiaali- ja terveyspalveluilla. Toivoisin, että siellä vasemmalla huomattaisiin tämä, ja toisaalta myös toivoisin, että siellä vasemmalla ymmärrettäisiin se, että ei ole kyse paperittomista, on kyse laittomasti maassa olevista.

Lopuksi haluaisin sanoa, että kuten tässä keskustelun aikana on tullut esille, tämä on käytössä myös muissa Pohjoismaissa. Ylipäätään tämän suomalaisten veronmaksajien rahoittaman sosiaali- ja terveyspalvelusektorin tarkoituksena on tarjota suomalaisille palveluita, eikä niin, että niitä tarjotaan myös laittomasti maassa oleville, koska — kuten sanoin jo aiemmin — heidän pitää poistua maasta. Tämä on loppujen lopuksi erittäin yksinkertainen asia. Ei kannata tehdä siitä kovin monimutkaista. — Kiitos. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitos. — Me emme nyt käynnistä uutta debattia, koska puhujalista on verrattain lyhyt. — Edustaja Krista Mikkonen, olkaa hyvä.

16.19 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Empatia ei kuulu politiikkaan, on sanonut valtiovarainministeri, ja kyllä se tässä keskustelussa jotenkin näkyy. Tämän lakiesityksen arvion mukaan tämä mahdollisesti koskee kaiken kaikkiaan noin 3 000—4 000:ta ihmistä, ja sitten täällä tavallaan halutaan, että näiltä palveluita rajattaisiin äärimmäisen tiukasti. Kiitos sosiaali- ja terveysvaliokunnalle, että se on onneksi kuitenkin tätä alkuperäistä esitystä muuttanut merkittävästi ja tehnyt siihen lisäyksiä, joilla varmistetaan raskaana olevien oikeuksia raskauden aikaisen hoidon lisäksi myös synnytykseen ja synnytyksen jälkeiseen hoitoon, sekä vammaisten henkilöiden oikeuteen saada välttämättömiä kiireettömiä terveyspalveluita. Todellakin, niin kuin tuli hyvin esille tässä keskustelussa, mitä ehdin tässä hieman kuunnella, kyllähän terveydenhuollon ammattilaiset onneksi hoitavat ihmisiä, jotka apua tarvitsevat, katsomatta nyt niin tarkkaan sitä, kuka hän on, silloin kun todellakin apua tarvitaan, ja se on hienoa.

Yksi haaste tässä lakiesityksessä on myös se, että se tiukentaa sotepalveluille suunniteltua ilmoitusvelvollisuutta ja sillä tavalla vaikeuttaa erityisen haavoittuvassa asemassa olevien ihmisten tilanteita sekä asettaa myös auttamistyötä tekevät ammattilaiset hyvin vaikeaan välikäteen.

Tässä lainsäädännössä varmastikin ajatellaan, että tämä tämmöinen välttämätön terveydenhoito nähdään jonkunlaisena vetovoimatekijänä ja kun sitä karsittaisiin merkittävästi, ajatellaan, että tällä välineellä nyt sitten ihmiset lähtevät täältä pois, jos he ovat paperittomia. Mutta itse ajattelen, että tähän vaan ajaa heitä vielä syvempään ahdinkoon, marginaaliin ja altistaa valtavasti myös hyväksikäytölle ja ihmiskaupalle. Sen takia pidän tätä lakiesitystä monella tapaa ongelmana, kun todellakaan tämä ei edes suurta joukkoa koske.

Ihmettelen myös sitä puheenvuoroa, mikä tässä nousi esille, että on väärin, että kunnat tai hyvinvointialueet itse tekisivät sitten päätöksiä, niin kuin on joissakin kunnissa ja alueilla tehty, että he haluavat turvata tämän hoidon ihan kaikille. Ihan yhtä lailla siellä on

Pöytäkirjan asiakohta PTK 112/2025 vp

myös demokraattisesti valitut päättäjät, joilla sitä empatiakykyä varmasti edelleen on ja jotka haluavat siksi varmistaa, [Sanna Antikainen: Älkää viitsikö!] että ei koskaan ole tilanteita, joissa ihmiset joutuvat täällä heitteille. Siinä mielessä, kun me aika usein täällä salissa nimenomaan toivotaan ja korostetaan sitä, että se paikallinen päättävä valta on tärkeää, ja kunnissa ja hyvinvointialueillakin on paljon puhuttu siitä, että on tärkeää, että heillä olisi itsemääräämisoikeus, niin toivoisin, että myös tässä asiassa sitten kunnat saisivat jatkossa todellakin tehdä itse niitä päätöksiä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Krista Kiuru, olkaa hyvä.

16.22 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Viime hallituksen hallitusohjelmaneuvoiteluissa oli monenlaista käsitystä siitä, mikä on sellaista kiireetöntä, välttämätöntä hoitoa, jonka pitäisi olla suunnitellun uuden, paperittomia koskevan terveydenhuollon piirissä, ja mikä ei. Ehkä on hyvä todeta, että silloinkin oli erilaisia kantoja. Ja niin kuin tämänkin hallituksen työskentely osoittaa, tälläkin hallituksella näyttää olevan erilaisia kantoja siitä, mikä olisi poliittisessa mielessä sellaista välttämätöntä hoitoa, jota haluttaisiin antaa. Mutta ei tällä keskustelulla ole, hei, mitään tekemistä sen kanssa, mitä me nyt tässä käsitellään. Mehän käsitellään tässä nyt lakiehdotusta, jossa on poliittisesti hallitusohjelman mukaisesti yritetty rajata tämän kiireellisen hoidon sijasta kiireetöntä hoitoa ja välttämättömyyden vaatimuksesta katsottu, mikä olisi niin välttämätöntä kiireetöntä hoitoa, että sen pitäisi olla julkisesti rahoitettua tässä maassa.

Tässä kokonaisuudessa on tehty kyllä pykälät, jossa on tätä harkintaa nostettu sellaiselle tasolle, että siinä tapauksessa, että tämän hoidon epääminen olisi ”ilmeisen” kohtuutonta, sitä ei voisi evätä, mutta kohtuuttomissa tilanteissa sen voisi evätä. On myöskin pykälätasolla vahvistettu sitä, että esimerkiksi alaikäisen huoltajaan kohdistuva terveyshaitta arvioidaisiin välttämättömyyden näkökulmasta siten, että katsottaisiin, olisiko tämän henkilön hoidon epääminen ”vakavasti” vaarantamassa lapsen hyvinvointia vai ei. Ja vain jos nämä korotetut tasot, eli ”ilmeisen” ja ”vakavasti”, täyttyisivät, silloin tämä hoito annettaisiin välttämättömänä hoitona, mutta jos näin ei tapahtuisi, niin tätä hoitoa ei annettaisi. Ja nyt ne, jotka ovat lukeneet pelkän pykälän, voivat todeta jo, että nyt on vakavasti saatu iso rajausta tehtyä.

Mutta täytyy sanoa eduskunnassa kuitenkin, että me emme löytäneet valiokunnan prosessissa, tässä asiantuntijoiden keskustelussa... Siis asiantuntijalausunnat osoittavat, että tämän rajan tekeminen näin ei ole käytännössä helppoa, vaan tämä tulee kallistumaan siihen, että ei näytetä löytävän tällaisia ryhmiä, keneltä tämä hoito otettaisiin pois. Sen takia se on ihan täysin teoreettista, mitä me ajatellaan, minkälaista hoitoa täällä pitäisi rahoittaa ja minkälaista ei. Nyt hallitus esittää, että tehtäisiin rajausta, josta ei pystytä kertomaan, mikä se uusi rajausta on, ja se näkyy tässä meidän valiokunnan mietinnössä erinomaisella tavalla.

Miksi sosiaali- ja terveysvaliokunta kirjoittaa näin? Tämä on paljonpuhuvaa. Tässä sanotaan: ”Valiokunta korostaa, että ehdotettu sääntely jättää tilaa harkinnalle sen soveltamiseen liittyen. Valiokunta pitää välttämättömänä, että terveydenhuoltolain 57 §:ssä tarkoitettu vastaava lääkäri, jonka tehtävänä on johtaa ja valvoa toimintayksikön terveyden- ja sairaanhoitoa, ohjeistaa terveydenhuollon ammattihenkilöitä omalla hyvinvointialueellaan lain soveltamisen periaatteista ottaen samalla huomioon palvelujärjestelmälle aiheutuvat kustannukset, henkilöstöresurssin tarkoituksenmukaisen käytön sekä hallinnollisen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 112/2025 vp

taakan minimoinnin.” Epäselvissä tilanteissa pykälää on tulkittava hoitoa tarvitsevan kannalta myönteisesti, kuten myös esityksen perusteluissa oli jo todettu aikaisemmin.

Tämähän johtaa nyt siihen, että se valiokunnan kuultavien huoli siitä, että tämän todellisen ratkaisun tekee lääkäri eikä juristi, on tämän tekstin taustalla. Ei lääkäri arvioi juristin näkökulmasta tätä pykälää, vaan hän arvioi sitä, tarvitseeko tämä ihminen tätä hoitoa vai ei. Huoli oli se, että jos jokainen lääkäri tätä tässä maassa erikseen arvioi, niin olisiko järkevää, että olisi jotkut kansalliset periaatteet. No, niitä ei näytä olevan tulossa, mutta hyvinvointialueet sitten arvioivat itse, minkälaisia tapauksia hoidetaan. Tämähän on mennyt joillakin alueilla jopa siihen, että ihan päättäjienkin kesken on arvioitu, millä kriteereillä tätä välttämätöntä hoitoa annetaan, eli nimenomaan on arvioitu sitä, minkälainen on hallinnollinen taakka, onko järkevää ja onko tulkittavissa miten päin tämä asia.

Tämähän on repeämässä käsistä. Helsinki, Varsinais-Suomen hyvinvointialue sekä käsittääkseni Pirkanmaa ainakin ovat tekemässä tällaisen päätöksen, jos eivät ole tehneet. Kaksi ensimmäistä on jo tehnyt päätöksen. Ja kun me puhutaan nyt 3 000—4 000 ihmistä, niin näistä merkittävä osa asuu täällä eteläisellä alueella. On varmaan ajan kysymys, milloin johtajalääkärit, johtavat ylilääkärit, tulevat tällä samalla viestillä, että he ottavat jonkun kannan siihen, keitä ja mitä suljetaan pois.

Haasteeksi tulee se, että tässä syntyy erikoinen hallinnollinen taakka. Tässä äskeisessä keskustelussa paasattiin hirveästi siitä, kuinka meillä on varaa tähän. Monet lausunnonantajat pitivät sitä suurena yhteiskuntapoliittisena kysymyksenä. Pitääkö lääkärin työajasta kiireisen ensiavun järjestämisessä erottaa aika, jolloin hän pohtii ikään kuin juristin silmin, onko tämä nyt ilmeisen kohtuutonta vai kohtuutonta vain, onko vakavasti vaarantunut vai vaarantunut vain? Onko järkevää käyttää lääkärin työaikaa tämän arviointiin? Ja kuten valiokunta täällä kirjoittaa, niin viime kädessä tämän yksilökohtaisen harkinnan kautta vasta hoito voidaan evätä. Eli nimenomaan tämä mietintö lähtee siitä, että yksittäinen lääkäri lopulta kuitenkin ottaa kantaa siihen, voidaanko tämä hoito evätä. Eli he tekevät tätä.

Sen takia ammatti-ihmiset ovat kritisoineet sitä, että tämä ei ole ammattieettisesti kovin järkevää: valtavasti potilaita hoidettavana, jotkut selvittävät tuntikausia sitä, mahtaako tämän henkilön hoidon epääminen olla kohtuutonta vai ilmeisen kohtuutonta. Silloin monet hyvinvointialueet ovatkin tehneet jo päätöksen. Jos 560 000 euroa tässä säästetään ja siitä otettiin pois nyt sitten vielä nämä uudet rajaukset, jotka tehtiin täällä, että hoitoa ei voikaan evätä — esimerkiksi tässä mukana ovat jo valmiiksi nämä raskaana olevat naiset ja heidän hoitonsa, perustuslakivaliokunta otti tästä pois vammaiset ja käytännössä [Puhemies koputtaa] alaikäiset lapset olivat jo mukana sisällä — tästähän siis lähtee vielä satojatuhansia pois, koska tätä hoitoa ei näin pystytty rajaamaan. Se johtaa siihen tilanteeseen, että joudutaan pohtimaan myöskin hallinnollista taakkaa. Tämä on se vääryys. [Puhemies koputtaa]

Sanon vielä, puhemies, tähän loppuun sen, kun täällä monet sanovat, että on tämä käsittämätöntä, että hyvinvointialueella joudutaan tällaiset maksamaan, että sehän on Kansaneläkelaitos, [Puhemies koputtaa] jonka rahoista korvataan nämä menot. Enkä sano, että se olisi yhtään vähempää veronmaksajien rahaa, sitä se on kyllä, mutta kun täällä puhuttiin hyvinvointialueista, niin siinä erehdyttiin maksajasta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sillanpää, olkaa hyvä.

16.30 Pia Sillanpää ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Lindén edelleen täällä puhui näistä mielikuvista edellisessä puheenvuorossa, siitä, minkälaisia mielikuvia tällä halutaan halli-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 112/2025 vp

tuksen osalta luoda. Ainoa mielikuva, minkä itse haluan luoda, on se, että Suomen terveyspalvelut kuuluvat suomalaisille ja laillisesti maassa oleville, ja siinä kaikki.

On aivan totta, että meidän sosiaali- ja terveyspalveluihin menee 27 miljardia tänäkin vuonna ja tämän esityksen tavoitellut säästöt ovat siitä vain pieni osa, mutta kaikki isotkin summat koostuvat pienistä puroista, niin että en sillä lailla vähätteleisi tätä. Omasta mielestäni jokainen ylimääräinen tonni, mikä annetaan laittomasti maassa oleville, on kerta kaikkiaan liikaa. [Aki Lindénin välihuuto]

Kun täällä oli empatiasta puhetta, oliko vihreiden osalta, niin voin suoraan sanoa, että minun empatiani päättäjänä sykkii suomalaiselle veronmaksajalle. Koen, että olen vastuussa suomalaisen veronmaksajan rahoista. On aivan absurdi ajatus, että kansalaisten verorahoja laitetaan yhtään euroa laittomasti maassa olevien palveluihin, siis laittomasti maassa olevien palveluihin. [Aki Lindén: Koskeeko tämä myös kiireellisiä?] Suomen ei tarvitse olla minkäänlainen koko maailman sosiaalitoimisto. Näillä hyvinvointialueilla, mitkä ovat nyt sitten tehneet näitä päätöksiä, että he aikovat kuitenkin tästä laista huolimatta hoitaa näitä laittomasti maassa olevia, ilmeisesti nyt sitten rahaa riittääkin — kun tässä paljon puhutaan siitä, että hyvinvointialueilla ei ole riittävästi rahaa, niin näköjään näillä hyvinvointialueilla on.

Haluan muistuttaa siitä, että sosiaali- ja terveysvaliokuntahan painotti mietinnössään sitä, että jokaisen hyvinvointialueen on hoidettava ensisijaisesti oman maan kansalaiset ja laillisesti maassa olevat, ei näitä laittomasti maassa olevia. [Aki Lindén pyytää vastauspuheenvuoroa]

Puhemies Jussi Halla-aho: Nyt edustaja Lindénillä on ilmeisesti niin painavaa sanottavaa, että olkaa hyvä, yksi minuutti.

16.32 **Aki Lindén sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En itse nyt arvioi sitä painavuutta, mutta kuuntelin tarkkaan tässä keskustelussa äsken edustaja Sillanpään puheenvuoron. Te käsittelette kaksi eri kertaa siinä sitä teemaa, että jokainen euro maassa laittomasti oleskelevien terveydenhuoltoon on liikaa. Te ette tehnyt mitään eroa kiireellisen ja kiireettömän hoidon välillä. Eli ettekö olekaan nyt sitten tämän lakiesityksen kannalla, jossa käytetään käytännössä yksi miljoona euroa kiireelliseen hoitoon ja jonkun verran ehkä sen päälle vielä kiireettömään hoitoon? Tuon puheenvuoronne mukaan ei mitään, ei yhtään euroa pitäisi laittaa. Jos joku ihminen on täällä jostain syystä laittomasti maassa — mitä itse en kannata ja en halua mitään kannusteita hänelle antaa — ja jos sattuu jäämään tuolla liikenneonnettomuuteen ja vuotaa siinä kuiviin, niin onko se sitten niin, että ei mitään empatiaa, emme hoida, antaa siihen valua vain? Niinkö? Niinkö? [Anne Rintamäki: No ei!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Vastauspuheenvuoro, edustaja Sillanpää, olkaa hyvä.

16.33 **Pia Sillanpää ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Joo, edustaja Lindénillä on hyvä tapa vääristää kaikki puheet. [Aki Lindén: Kuuntelin tarkkaan!] — Kyllä.

Henkilökohtaisesti olen sitä mieltä, että miksi täällä edes on laittomasti maassa olevia ihmisiä. Heidän ei kuuluisi täällä ylipääntänsäkään olla. Minun mielipiteeni on se, että laittomasti maassa olevien palveluihin ei pitäisi laittaa rahaa. Tämä hallituksen esityshän on

Pöytäkirjan asiakohta PTK 112/2025 vp

kompromissi neljän puolueen välillä, ja siihen on tullut perustuslakivaliokunnan myötä näitä lievennyksiä. On aivan selvä myös itselleni, että jos minä kohtaisin jonkun onnettomuudessa olevan ihmisen, joka on täällä laittomasti, niin totta kai hänet nyt hoidetaan, niin kuin tässä esityksessäkin on sanottu, se on aivan selvä asia. Mutta on periaatteellinen kysymys, ajattelemmeko me, että täällä laittomasti maassa olevat ihmisetkin vain saavat kaikennäköisiä palveluja. Kyllä tätäkin täytyy tarkastella kriittisesti, kun meillä ovat julkisen talouden rahat näin tiukassa kuin ne tänä päivänä ovat. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Sitten palaamme puhujalistalle. — Edustaja Lehtinen, olkaa hyvä.

16.35 Rami Lehtinen ps: Arvoisa puhemies! Kyllähän yhteiskunnan lähtökohdan pitää olla se, että minkäänlaista lainvastaista tilaa ei tule edistää tai ylläpitää millään yhteiskunnan toimilla. Minä en ainakaan voi itse lainvalvojana, jota olen varsin pitkään tehnyt, ajatella mitenkään muulla tavalla kuin näin, koska jos me toimitaan toisin, se syö moraalin kaikilta muiltakin toimia lainmukaisesti, mikä onneksi suomalaisilla on varsin korkealla tasolla.

Kun kuuntelee tätä keskustelua, niin väistämättä tulee mieleen, että ehkä helpointa olisikin pohtia juuri tästä näkökulmasta annettavaa terveydenhuoltoa. Olisiko ilmeisen kohtuutonta se, että annettaisiin vain hoitoa, joka turvaisi maasta poistamisen, mutta ei mitään muuta? Nimittäin kaikki muu hoito olisi ilmeisen kohtuullista olla antamatta, jos nyt ihan tarkalleen tulkitaan. Se on nimittäin se, mitä Suomen lainsäädäntö edellyttää. Jos olet laittomasti maassa, niin ensisijainen yhteiskunnan tehtävä on poistaa maasta laittomasti maassa olevat. Kaikki muu on toissijaista. Jos se terveydenhuolto on sellaista, joka ei tue tätä tavoitetta, niin se pitäisi jättää antamatta. Se on se lähtökohta, mihin tulisi kaikin keinoin pyrkiä, ei mihinkään muualle.

Jos puhutaan kustannuksista, niin jos meillä on arviolta 3 000—4 000 laittomasti maassa olevaa, niin väistämättä he nykyisellään varsinkin oleskelun pitkittyessä käyttävät terveydenhuollon kustannuksia. Minä en henkilökohtaisesti luota tilastoon, siihen, että se on vaikka yksi miljoona. Varmuudella ei ole. Kaikki alueet eivät edes kirjaa laittomasti maassa olevia, sekin on fakta. Tiedän itsekin alueen, joka ei varmuudella kirjaa laittomasti maassa olevia eikä pysty antamaan minkäänlaista kustannusarviota siitä, mitä heihin on rahaa mennyt. En sano, että se on välinpitämätön tai pieni summa, vaikka ei kokonaisuudessaan ole iso summa, mutta moraalisesti se on äärimmäisen tärkeä summa, koska meidän pitää pystyä osoittamaan tässä tilanteessa... Tekin kyselytunnista toiseen huudatte, että suomalaiset eivät saa palveluita eivätkä pääse lääkäriin, sitten tässä kohtaa pitää kuitenkin kynsin ja hampain pitää kiinni niistä, joiden kohdalla yhteiskunnan ainut tehtävä on poistaa maasta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vigelius, olkaa hyvä.

16.37 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! Kun puhumme laittomasti maassa oleskelevien terveystalvistä, täällä salissa keskustelu menee kovasti niihin yksityiskohtiin ja valiokunnissa vastaan tulleisiin haasteisiin. Ymmärrän sen, mutta kyllä minua kiinnostaa erityisesti, ja varmasti Suomen kansalaisia kiinnostaa erityisesti, se periaatteellisempi puoli tässä keskustelussa, se, mikä tätä maata oikein vaivaa ja mikä täällä oikein mättää, jos me

Pöytäkirjan asiakohta PTK 112/2025 vp

emme alkujaankaan pääse sellaisesta ongelmasta eroon kuin laittomasti maahan tuleminen tai laitton maassa oleskelu sen tulemisen jälkeen.

Mikä siinä mättää, että vaikka eduskunta onnistuisi säätämään lainsäädäntöä, jolla rajataan näitä palveluita, niin sitten kuitenkin kunnat ja hyvinvointialueet edelleen tarjoavat niitä? Mikä siinä mättää, kun täällä käydään tätä keskustelua laittomasti maassa oleskelevien palveluista, joihin käytetään meidän Suomen, suomalaisten, laillisesti täällä olevien verovarjoja? Mikä siinä mättää, kun käydään keskustelua siitä, onko tämä täysin tarpeellista, ja voitaisiinko tästäkin tinkiä, kun itse asiassa ihan kaikille hallinnonaloille kohdistuu tällä hetkellä säästöjen ja tehostamisen tarpeita?

No, se erimielisyys kuuluu tietysti politiikkaan, mutta kyllä ihmettelen myös aiempaa puheenvuoroa, jonka käytti vihreiden edustaja Krista Mikkonen. Ensinnäkin hän väärin siteerasi Riikka Purran lausuntoa. Mikkonen totesi, että Purra olisi sanonut: ”Empatia ei kuulu politiikkaan.” Purra ei ole sanonut, että empatia ei kuulu politiikkaan. Hän on todennut, että empatia ei ole ohjenuora politiikalle, sen ei tule olla politiikan ohjenuora. Tässä samaisessa haastattelussa, jonka Purra antoi, hän totesi, että empatia, moraali ovatkin olennainen osa hänen ajatteluaan. Hän pohti niitä kauan ennen kuin hänestä tuli poliitikko. Hän totesi suoraan näin, eli Purran mukaan on niin, että kun kansainvälisille järjestöille ja valtioille määritellään moraalisen toiminnan sääntöjä, kyse on täysin poliittisista rakenteista ja narratiiveista. Mutta hyvin samankaltaisesti ajattelee Purra itse. Empatia ei hänen mukaansa sovi politiikan ohjenuoraksi. Hän täydensi tätä lausuntoaan seuraavasti: ”Empatia on olennaista ihmisten välillä.” Kuulostaako se siltä, mitä edustaja Krista Mikkonen täällä salissa totesi, että empatia ei kuuluisi politiikkaan? Tietysti se kuuluu, tietysti se kuuluu ihmisten välille, tietysti se kuuluu politiikkaan, mutta meidän on mietittävä, kuinka vahvasti me teemme politiikkaa empatia edellä, pelkästään empatia edellä järjen kustannuksella, realismin kustannuksella, idealismia.

Luen teille nyt sitaatin, mikä voi kiinnostaa myös vasemmalla. Arvatkaa, kuka tämän on sanonut hiljattain. ”Vasemmistopiireissä kuulee tuon tuosta, että on aika luopua länsimaisen ajattelun binäärisistä jaoista ja siirtyä korostamaan tunteita järjen kustannuksella, kun aikaisemmin tehtiin päinvastoin.” Lausuiko näin Riikka Purra? [Perussuomalaisten ryhmästä: Ei!] Ei, ei lausunut myöskään tavalla, jonka Krista Mikkonen täällä esitti. Näin lausui vasemmistoliiiton edustaja Anna Kontula. Ja hän jatkoi: ”Kun tehdään päätöksiä miljoonien ihmisten puolesta, empatia on kelvoton työväline. Se johtaa väistämättä harhaan.” Näin totesi edustaja Anna Kontula. Minä en usko, että edustaja Anna Kontula on sanonut näitä lausuntojaan tarkoittaen, että empatia ei sopisi lainkaan politiikkaan ja että päätökset pitäisi tehdä epäempaattisesti. Hän on huomannut sen saman ilmiön kuin itse asiassa monet tutkijat maailmalla ja Suomessa: Empatia on aika petollista. Se on hyvin tunnevaltaista, ja me ihmiset koemme keskimäärin empatiaa enemmän omaa lähipiiriämme kohtaan, omia läheisimpiä ihmisiä, samankaltaisia ihmisiä kohtaan. Empatia ei yleensä jakaudu kovin tasapuolisesti. On vaikea tuntea yhtä paljon empatiaa omaa perheenjäsentä kuin esimerkiksi tuhansien kilometrien päässä asustelevaa ihmistä kohtaan. Joku voi väittää, että kykenee kokemaan empatiaa täysin tasapuolisesti ja samanarvoisesti kaikkia maailman ihmisiä kohtaan, mutta noin tutkimusten valossa tälle ei kovin paljon näyttöä ole. Sen takia on ihan tervettä, että tässä eduskunnassa pohditaan myös empatian roolia päätöksenteossa.

Me voimme kuvitella olevamme kovinkin empaattisia kaikkia maailman kansoja kohtaan, sallia heidän tulonsa tänne, sallia heidän jäämisensä tänne, tarjota heille kaikki palvelut, mutta sanotaan, että kovinkaan monen suomalaisen empatiakäsitykseen ei välttämät-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 112/2025 vp

tä mahdu se, jos se tehdään omien läheisten kustannuksella. Se kustannus voi olla tällä hetkellä pieni, jos puhutaan vaikkapa näistä laittomasti maassa oleskelevista ja heidän palveluistaan, joiden kustannukset lasketaan ehkä miljoonissa, mutta sitten kun aletaankin puhumaan sellaisista ilmiöistä, että täällä asustelee ihmisiä, joille me olemme jostain syystä tarjonneet laajat sosiaali- ja terveyspalvelut, vaikka he eivät ole esimerkiksi edes Suomen kansalaisia tai käy töissä, niin me olemme niin kovin empaattisia, että suomalaisten verorahoilla tarjotaan palveluita, etuuksia ihmisille, jotka eivät ole koskaan kontribuoineet tähän yhteiskuntaan yhtään mitään. Voi sitä kaikesti pitää empaattisena. Mutta samaan aikaan mietin, että kun tässäkin hallituksessa on tehty aika vaikeita päätöksiä paitsi sosiaali- ja terveydenhuollon saralla myös koulutuksen saralla lukuisissa ihmisten palveluissa, niin kokisin ainakin itse, että olisi ollut huomattavasti empaattisempaa, jos olisimme pystyneet säästämään toissijaisista kohteista paitsi tänä hallituskautena enemmän kuin nyt on tehty ja erityisesti edellisinä hallituskausina, kun mihinkään niihin keskeisiin perussuomalaisten osoittamiin ongelma-alueisiin ei puututtu. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

16.44 Aki Lindén sd: Arvoisa puhemies! Pyysin tämän varsinaisen puheenvuoroni siinä vaiheessa, kun edustaja Antikainen oli käyttänyt oman puheenvuoronsa, ja haluan nyt tavallaan vastata hänelle, vaikka hän ei ole nyt tässä salissa.

Ensimmäisenä totean, että en minä eikä myös ryhmämme kannata mitään kannusteita laittomuuteen. Se on aivan selvä asia. Henkilökohtaisesti voin sanoa, kun ryhdymme maahanmuutosta puhumaan, että lukeudun varmasti ryhmässämme aika tiukan maahanmuuttopolitiikan kannattajiin — siitä on lukemattomia haastattelunäytteitä olemassa eri tiedotusvälineissä — mutta nyt asian ydin on se, kuinka pitkälle voi ja on edes järkevää yrittää valjastaa terveydenhuollon käytäntöjä jollakin tavalla maahanmuuttopolitiikan välineeksi. Sehän täällä suoraan sanottiin, että se on tämän lakiesityksen tarkoitus, tai sanotaan sen alkuperäinen tarkoitus, joka sittemmin vesittyi tämän käsittelyn aikana siinä mielessä, että tultiin niin lähelle nyt voimassa olevaa lainsäädäntöä, että mitään todellisia eroja tässä emme pysty löytämään. Eli tässä ongelma on se, että kukaan ei ole... Paitsi valitettavasti kuulin salissa äsken sellaisia puheenvuoroja — mutta ne menkööt niitä käyttäneiden henkilöiden osalta sen piikkiin, että he itsekin totesivat, että henkilökohtaisesti olemme sitä mieltä — että yhtään euroa ei pitäisi laittaa.

Yleisesti hyväksytty ajattelutapa on terveydenhuollon piirissä se, että me autamme aina äkillisesti sairastunutta ihmistä. Jos joku lyö kirveellä jalkaan, niin me emme kysy, missä ne passit ja paperit ovat, vaan me autamme, annamme sen ensiavun ja hoidamme. Sehän ei ole ollut tässä keskustelussa ollenkaan mukana. Kaikki ovat pitäneet itsestään selvänä, että se kiireellinen hoito eli tällainen päivystysluontoinen, akuutti hoito annetaan. Se on sitä lääketieteestä tulevaa yleistä lääketieteen etiikkaa. Me kuulumme Lääkäriliiton lausunnon tästä asiasta, me kuulumme HUSin lausunnon. Siellä ylilääkärit totesivat, että tämä on itsestäänselvää.

Sitten se ongelma-alue tuli siinä, että kun rupeamme puhumaan tästä kiireettömästä hoidosta ja käytämme käsitteitä ”välttämätön” kiireeton hoito, niin kuin käytettiin jo edellisessä lainsäädännössä, ja nyt sitten sen perään tulee vähän niin kuin lisäselitteitä, eli epäminen olisi ”ilmeisen kohtuutonta” ja tämänkaltaisia selittelyjä, niin onko meillä kiireeton hoito välttämätöntä ja ei-välttämätöntä. Lääkärिताustalla itse saatan kuvitella, että ei teko-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 112/2025 vp

nivelten hoito, ei hampaiden oikominen, eivät monet muutkaan tällaiset asiat, jotka aidosti ovat kiireettömiä, kuulu millään lailla tämän keskustelun piiriin. Sitten voi olla tapauksia, joissa nyt ei ole suoraan kysymys ihan siitä, että on niin sanotusti verta vuotava haava, vaan on esimerkiksi joku tietty infektio, jonka hoitamatta jättäminen saattaa johtaa todella pahentuneisiin tilanteisiin ja entistä huonompiin ja vaativampiin asioihin. — Anteeksi, tämä puheenvuoroni meni yli kolmen minuutin. Tulen jatkamaan, jos sopii. [Puhemies: Olkaa hyvä! — Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Toinen asia, mihin vielä haluaisin tässä puuttua, on keskustelu näistä kustannuksista. Ei ole hyvän tavan mukaista haastaa kollegoita sillä tavalla, mikä tulisi tavallaan mieleeni, että lyödäänkö vetoa jostakin asiasta tai tehdäänkö jotain tämmöistä, mutta uskallan väittää, että kun me kahden vuoden päästä seuraamme niitä kustannuksia, joita on aiheutunut tästä laista, niin me näemme vähintään ihan samansuuruiset kustannukset kuin mitä on tullut aikaisemminkin. Siihen viittaa tietenkin ihan tämä mietintökin.

Täällä valiokunnan mietinnössähän suoraan sanotaan mielenkiintoisesti näin: ”Voimassa olevan lainsäädännön perusteella maksetuista korvauksista ei ole myöskään eroteltavissa tietoa siitä, mitkä kustannukset kohdistuvat laittomasti maassa oleskeleviin tai mikä osa henkilölle annetusta hoidosta on kiireellistä tai mikä kiireetöntä välttämätöntä hoitoa.” Tämä on aika mielenkiintoista. Me puhumme kustannuksista, mutta tässä mietinnössä suoraan sanotaan, että ei pystytä edes erottamaan sitä laittomasti maassa olevien osuutta.

Mistä heidät pitäisi erottaa? No siitä, niin kuin heti tämän keskustelun alussa sanoin, että me unohdamme nyt, että tähän lakiin kuuluu kaksi muutakin momenttia, jotka eivät koske laittomasti maassa olevia, että tämän nyt voimassa olevan lain ja nyt muutetun lainkin pohjalla on kaksi muuta ryhmää, joille annetaan hoitoa tämän lain perusteella ja jotka eivät ole tässä kategoriassa laittomasti maassa oleva. Nyt ei pystytä erottamaan tämän lain sisällä näitä eri ryhmiä tässä talousseurannassa eikä myöskään tätä kiireellisyys—kiireettömyysperustetta. Sen takia olen aivan varma siitä, että suunnilleen se yksi miljoona, mitä hyvinvointialueet ovat Kelalta pyytäneet vuonna 24, tulee olemaan sama vuonna 26. Eli tällä ei ole niitä taloudellisia säästövaikutuksia, mutta ollaanpahan saatu aika räväkkä keskustelu tästä aihepiiristä aikaiseksi.

En tiedä sitten, mikä sen anti loppujen lopuksi on, koska oman tulkintani mukaan käytännön vaikutuksiltaan sama tilanne tulee jatkumaan, mikä meillä tälläkin hetkellä on. Mutta varmasti tässä sitten eri puolueet pääsevät profiloitumaan omaan kannattajakuntaansa ja kertomaan, että nyt tehtiin merkittäviä kiristyksiä, ja toiset pääsevät sanomaan jotain muuta sitten. Tässä mielessä olen tästä asiasta pikkuisen huolestunut.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom, olkaa hyvä.

16.50 Miko Bergbom ps: Arvoisa herra puhemies! Tärkein tavoitehan tälle koko salille pitää olla se, että tässä maassa on mahdollisimman vähän laittomasti maassa olevia ihmisiä. Se tapahtuu parhaiten sillä, että ensinnäkin meidän maahanmuuttopolitiikka muutetaan sellaiseksi, että kannusteet tulla tänne häviävät. Joskin hyvin epäselvin perustein haetaan vaikka humanitääristä väylää pitkin vailla oikeasti humanitääristä hätää, niin näitä kannusteita puretaan tämän hallituksen toimesta koko ajan. Maahanmuuttopolitiikka on muutenkin laajassa remontissa, jossa pyritään nimenomaan poistamaan niitä kannusteita saapua Suomeen väärin perustein, ja tämä on tietysti yksi osa sitä. Tarvittaessa lakeja voidaan muuttaa tulevaisuudessa, jos näyttää siltä, että ei ole tehty tarpeeksi toimia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 112/2025 vp

Mutta tämä esitys on osa sitä laajempaa kokonaisuutta, jossa suomalainen maahanmuuttopolitiikka kokee totaalisen suunnanmuutoksen eli sen, että tähän maahan ei tule enää turvapaikanhakijoita. Se on positiivinen kehitys, ja näillä esityksillä sitä viedään eteenpäin. Henkilökohtaisesti ajattelen, kuten puolueenikin ajattelee, ettei suomalaisten veronmaksajien tehtävä ole kustantaa tässä maassa laittomasti maassa olevien ihmisten palveluita. Kuitenkin nähdäkseni sellainen kompromissi voidaan tehdä, että lentolippuun annetaan rahat ja tarjotaan heille mahdollisuus palata takaisin omaan kotimaahansa. Sen pitää olla maahanmuuttopolitiikan keskiössä, mitä tulee laittomasti tässä maassa oleviin ihmisiin. — Kiitos. [Perussuomalaisten ryhmästä: Juuri näin!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

16.52 Aki Lindén sd: Arvoisa puhemies! Olen varmaan jo neljään kertaan sanonut, mutta koska edustaja Bergbom ei ole ollut siinä vaiheessa salissa, niin joudun sanomaan vielä kerran, että ei tällä nyt käsittelyssä olevalla lailla vaikuteta millään tavalla tähän asiaan, mistä te äsken puhuitte. Meillä jatkuu nykyinen tilanne, ja väitän, että ei kukaan ole Suomeen tullut laittomasti oleilemaan saadakseen täällä kiireellistä sairaanhoitoa, joutuakseen tapaturmaan ja päästäkseen sen ansiosta hoitoon, saadakseen sydänkohtauksen, päästäkseen sen takia hoitoon. Ei kukaan sen takia tule tänne Suomeen. Mitään tekoniveliä taikka plastiikkakirurgiaa taikka hienoja hammashoitoja ei ole aikaisemminkaan annettu eikä tulla jatkossakaan antamaan. Tämä on nyt suurta bluffaamista, että tässä olisi kyseessä laki, jolla nyt merkittävästi vaikutetaan näihin kannusteisiin. Jos niitä kannusteita on, niin ne ovat joitain ihan muita, ja luulen, että aika rakentavasti pystyisimme keskustelemaan niiden poistamisesta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom, olkaa hyvä.

16.53 Miko Bergbom ps: Arvoisa herra puhemies! En tietääkseni edellisessä puheenvuorossani väittänyt, että olisi jokin erityinen kannuste tulla Suomeen saamaan sydänkohtaus, mitä tulee laittomasti maassa oleviin ihmisiin. [Aki Lindén: No, niitähän tässä hoidetaan!] Jos olisitte myös kuunnellut puheenvuoroni, niin taisin todeta siinä siten, että mikäli näyttää siltä, että esitykseen on jäänyt joitain aukkoja, niin tarvittaessa esityksiä voidaan aina tulevaisuudessa sitten muuttaa. Seuraava hallitus voi tuoda uuden lakiesityksen, jolla kiristetään entisestään laittomasti maassa olevien terveyspalveluita Suomessa.

Ja kuten omassa puheenvuorossani totesin, niin kyllähän meidän pitää mennä siihen maahanmuuttopolitiikkaan yleisesti kiinni. Nyt tässä hoidetaan vähän niin kuin seurauksia, mutta meidän pitää niihin syy-yhteyksiin puuttua, eli toisin sanoen kiristetään ylipääntensä mahdollisuutta hakea humanitääristä suojelua Suomesta, vähennetään niitä vetovoimatekijöitä, joiden perässä Suomeen tullaan. Esimerkiksi sosiaaliturva on yksi sellainen tekijä, joka Suomessa kyllä varmasti houkuttelee turvapaikanhakijoita, kun he valitsevat esimerkiksi sen väliltä, lähdetäänkö Viroon vai Suomeen. Onhan se nyt päivänselvää kaikille, että Suomi on huomattavasti houkuttelevampi.

Mutta on myös positiivista kehitystä tapahtumassa. Laittomasti maassa olevien määrä itse asiassa vähenee. Kuten olette huomanneet, poliisilta on tullut tietoa, että laittomasti maassa olevien palautukset ovat tehostuneet. Eli niissä nähdään hyvää nousua, ja osatekijä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 112/2025 vp

on tietenkin hallituksen maahanmuuttopolitiikan muutos, jota on viety määrätietoisesti läpi.

Mutta siihen on kyllä sanottava, kun puhutaan näistä vetoimatekijöistä ja muista lain-säädännöllisistä muutoksista, mitä tässä salissa on tehty, että ellen nyt ihan väärin muista, niin onko niin, että SDP on itse asiassa äänestänyt käytännössä jokaista vastaan täällä salissa. — Eikös näin ollut? [Joakim Vigelius: Näin on!] — Näin on. Mitä tulee esimerkiksi laittomasti maassa olevien palauttamiseen ja turvapaikkajärjestelmän väärinkäyttöihin esimerkiksi siten, että tulet ensin hakemaan Suomesta turvapaikkaa ja sen jälkeen vaihdat väylää työperäiselle, niin tämä muutettiin, niin että tammöinen ei jatkossa enää ole mahdollista. Muistaakseni te äänestitte sitäkin vastaan. Eli säännönmukaisesti olette äänestäneet jokaista sellaista kiristystä vastaan, joka vähentää humanitääristä maahanmuuttoa Suomeen, joka vähentää maahanmuuton kustannuksia suomalaiselle yhteiskunnalle ja suomalaisille veronmaksajille. Että mikäli haluatte laajentaa keskustelun koskemaan laajemmin maahanmuuttopolitiikkaa, niin olemme erittäin valmiita kyllä käymään sitä, mutta näyttönnö siitä, että olisitte valmiina puuttumaan maahanmuuttopolitiikan laajempiin ongelmiin, ovat hyvin vähäiset.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vigelius, olkaa hyvä.

16.55 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! Ajattelin, etten ota enää puheenvuoroa, mutta on pakko vastata edustaja Lindénille.

On varmasti totta, että Suomeen ei tulla saamaan sydänkohtauksia. Uskallan väittää, että kukaan ei laskelmoi tuolla kehittyvissä maissa, että Suomi on hyvä maa saada sydänkohtauksia. Voi toki olla joitain muita sairauksia, joita laskelmoidaan siten, että niiden hoito tulee Suomessa huomattavasti paljon helpommaksi ja edullisemmaksi tälle ihmiselle kuin jäädä esimerkiksi kotimaahan, jossa niitä palveluita ei välttämättä ensinkään ole tai niihin ei ole varaa.

Mutta kyllä minä merkittävämpänä näen sen, että jos tänne on tultu ja tänne on jääty, niin millaisia kannustimia ihmisellä on keinolla millä hyvänsä jäädä Suomeen. Se ei ole välttämättä se suurin ajuri, että täällä saa jotakin terveyspalvelua, kiireellistä tai kiireetöntä, mutta kyllä se on yksi osa siinä kokonaisuudessa, kun ihminen arvioi esimerkiksi sitä, kannattaako hänen millään tavalla edistää sitä omaa paluutaan esimerkiksi Irakiin tai Syyriaan, kannattaako ihmisen tehdä pienintäkään elettä sen eteen, että hänet palautettaisiin lähtömaahansa, jossa hänellä ei ole varoja, jossa hänellä ei ole palveluita, jossa hänellä ei ole hoitoa ja jossa elämä voi olla muutenkin hieman kurjempaa mutta jonne ihmisen on siitä huolimatta palattava, koska poistamispäätös on tehty, koska lupaa olla Suomessa ei ole. Mitä enemmän me olemme luoneet kannustimia ihmiselle jäädä tänne, sitä todennäköisemmin he jäävät tänne. Uskoisin, että tämä päättelyketju on melko aukoton. No, joka tapauksessa.

Sitten me voimme puhua siitä, millaisia kannustimia on luotu. Olen iloinen kuullessani, että edustaja Lindén on valmis purkamaan näitä kannustimia. Jos siinä ei tämän esityksen kohdalla olla onnistuttu, niin ei hätää. Tältä hallitukselta on tullut tähän mennessä yli tusina maahanmuuton kiristystä. Osa koskee nimenomaan turvapaikanhakijoita ja tilanteita, joissa joudutaan poistamaan laittomasti maahan jääviä henkilöitä, esimerkiksi säilöönnoton helpottaminen, karkotuspäätösten toimeenpanon, täytäntöönpanon helpottaminen. Ja mitä laskeskelin tässä hiljattain, niin te sosiaalidemokraateissa ja myös te, edustaja Lindén, olet-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 112/2025 vp

te äänestäneet aika johdonmukaisesti liki jokaista näitä vastaan tässä salissa. Siis olette olleet luomassa, ylläpitämässä kannusteita sekä maahanmuuttajille jäädä Suomeen että sitten myös tällaisille maahanmuuttajille, joiden pitäisi poistua Suomesta, että he jäisivät Suomeen edelleen, tai tehneet siitä ainakin vaikeampaa meidän viranomaisillemme.

Mutta siitä huolimatta, että äänestyskäytös on ollut tällaista tähän asti — meiltä on tulossa vielä hyviä esityksiä — toivon, että saamme niille tuen tulevissa äänestyksissä esimerkiksi karkotusten helpottamisen suhteen. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sillanpää, olkaa hyvä.

16.58 **Pia Sillanpää ps:** Arvoisa puhemies! Lyhyesti totean edustaja Lindénille vielä sen, että THL:hän lausunnossaan sanoi, että ei ole tietoa siitä, että nämä Suomen terveyspalvelut toimisivat kannustimena tulla tänne laittomasti, mutta samaisessa lausunnossa he totesivat, että ei voida myöskään todistaa sitä, että eikö tämä voisi olla kannustinvaikutustekijä. Tämä on hyvä muistaa, että ei tästä asiasta ole tarkempaa tietoa tällä hetkellä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

16.59 **Aki Lindén sd:** Arvoisa puhemies! Ihan rakentavasti tähän viimeiseen asiaan haluaisin sanoa, että kun tuossa itäisessä naapurissa Pietarin alueella oli erittäin merkittävä multiresistentti tuberkuloosiepidemia 10—15 vuotta sitten, kun raja oli auki — multiresistentti tarkoittaa, että eivät tehoa mitkään hoidot siihen — niin olen ollut kovasti sitä mieltä, että meillä ei tulisi sellaista tilannetta, ja näen itse asiassa ihan aitona ongelmana sen, jos meillä olisi se tilanne, että esimerkiksi tuommoinen 20 000 euroa maksava hoito tai joku muu olisi täällä tuosta vaan kaikkien saatavilla ja ihmisiä tulisi sieltä sitten kymmenentuhansin tai jopa suuremmin määrin, mikä olisi ihan erilainen riski kuin mistä me nyt tässä puhumme. Tiedostan tämän ongelman ja tällaiset riskit ja uhat, mutta olen nyt korostanut sitä, että tämä lakiesitys tässä ei millään lailla muuta sitä esitystä, joka käytännössä vuoden 23 alusta on ollut voimassa. Sen olen tänään jo riittävän moneen kertaan todennut ja omasta mielestäni myös todistanut.

Nyt kun on annettu ymmärtää, että tällä jollakin tavalla nyt syödään suomalaisilta pois niitä rahoja, jotka on tarkoitettu suomalaisten terveydenhuoltoon, niin millähän enemmistöllä me otimme 126 miljoonaa euroa pois hoitotakuusta, joka käytännössä romahdutti meillä terveyskeskuksiin pääsyn, niin kuin asiantuntijaprofessorit ovat todenneet? Tai tällä hetkellä olemme ottamassa 50 miljoonaa vanhustenhuollosta tai kymmenen miljoonaa sieltä koulujen terveystarkastuksesta. Tässä nyt on ihan turha yrittää mennä tämän lain taakse sillä tavalla, että tämä olisi joku sellainen, joka syö nyt näitä suomalaisten terveydenhuoltoeuroja.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vigelius, olkaa hyvä.

17.01 **Joakim Vigelius ps:** Arvoisa puhemies! Korjaan nyt edustaja Lindénin kuvitelmaa siitä, että tällä puolella salia kuviteltaisiin, että laittomasti maassa oleskelevien terveyspalvelut olisivat valtiontalouden suurimpia yksittäisiä menoeriä. Näin ei ole, eikä kukaan tällä puolella salia näin uskokaan. Kyse on siitä, että kun meillä on niinkin itsestään selvä säästökohde — tai jonka pitäisi olla melko itsestään selvä säästökohde — niin edes siihen sääs-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 112/2025 vp

töjen toteuttaminen tuntuu mahdottomalta Suomen kaltaisessa valtiossa sekä meidän poliittisen järjestelmämme ja tämän eduskunnan voimasuhteiden vuoksi että myös meidän lainsäädännön ja perustuslain tulkintojen vuoksi. Se on ongelma, ja se on ongelma, mistä toivoisin itse laajempaa yhteiskunnallista keskustelua.

Jos meidän on vaikea rajata palveluita pois edes ihmisiltä, jotka ovat laittomasti maassa, miten me voitaisiin olla valmiita edes käymään keskustelua siitä, että erilaisia etuisuuksia ja tukia voitaisiin rajata ihan vain ei Suomen kansalaisilta pois? Siis niin tehdään isossa osassa maailman maita, myös Euroopan maita. Ei meillä ole kaikissa Euroopan maissa tai maailman maissa samanlaiset tukiverkostot, palvelut ja etuudet kansalaisille ja ei-kansalaisille. Siihen me tarvitaan yhteiskunnallista keskustelua, onko meillä varaa yhteiskuntana ylläpitää tällaisia tukiverkostoja ja palveluita ihan kaikille, olit maassa sitten kansalaisena, ei-kansalaisena mutta luvallisesti tai sitten täysin luvatta.

Tällaiset keskustelut tulevat kyllä eteen. Ne ovat nyt jo eduskunnassa käynnissä. Voi olla niin, että niissä ei tämän vaalikauden aikana edetä kovin pitkälle, mutta kuten on eilissä velkajarrukeskustelussa huomattu, tulevillakin hallituskausilla tulee olemaan edessään aika isoja säästöjä, tehostamistoimenpiteitä, nipistyksiä ja indeksijäädätyksiä. Se tulee ehkä virittelemään sitten, oli hallitus vasemmalta, oikealta, keskeltä tai jokin sekoitus näitä, keskustelua siitä, mitä palveluita rajataan, mitä tehtäviä rajataan ja mitä etuisuuksia rajataan ja millä perusteella. Itse näkisin, että yksi kohde voisi olla se, ja tulisi olla se, että laittomasti maassa oleskelevien palveluita rajataan, heidän epäsuoria tukiaan esimerkiksi järjestökentän kautta rajataan ja tätä oleskelua mahdollistavat palvelut, toimet ja avunanto pyrittäisiin rajaamaan, ja sitten luodaan kannustimet ihmiselle poistua maasta, vaikka sitten viranomaisten avustuksella. Näitä toimia Suomessa tullaan tarvitsemaan, ja toivon, että tämä hallitus pystyy vielä loppukauden edistämään sitä ja tulevat hallituksetkin ottavat sen sitten asialistalleen, oli siellä edustaja Lindén tai ei.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

17.04 Aki Lindén sd: Arvoisa puhemies! Ymmärrän kyllä, että edustaja Vigelius haluaa laajentaa tämän keskustelun nyt laajempiin sfääreihin, mutta minä olen koko ajan korostanut, että tällä lakiesityksellä tai mietinnöllä, joka nyt meillä on käsittelyssä, ei aikaansaada yhden ainoan euron säästöä näihin mainitsemiinne asioihin, ei kerta kaikkiaan. Se on ihan selvästi nähtävissä tästä laista. Niin kuin siteerasin äsken tuolta edestä, siellä jopa suoraan sanotaan, että ei pystytä edes erottamaan sitä, mitkä ovat niitten laittomasti maassa olleiden hoitokustannukset, niistä muista ryhmistä, joita tämä laki myös käsittää, jotka on mainittu siinä 2 ja 3 momentissa. Eli tällä lailla ei nyt aikaansaada niitä säästöjä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lehtinen, olkaa hyvä.

17.05 Rami Lehtinen ps: Arvoisa puhemies! Keskustelua siitä, tuleeko joku Suomeen siksi, että saisi hoitoa johonkin sairauteen, on sinänsä kyllä aiheellista käydä. Minä vakaasti uskon, että sellaisiakin tilanteita on. Jos miettii henkilöä, joka on pitkäaikaissairas ja sairastaa sellaista sairautta, johon kotimaassaan ei saa hoitoa, ja tietää, että se Suomessa hoidetaan, koska pitkäaikaisesti hoitamattomana, jos näin käy, se johtaa vaikkapa kuolemaan, niin kyllä minä uskon, että ihmisellä on kuitenkin vietti selviytyä ja hän pyrkii hakeutumaan hoitoon sinne, mistä hoitoa saa. Siinä mielessä jos me annetaan sellainen signaali,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 112/2025 vp

että kaikissa tilanteissa Suomessa tämän tyyppiset sairaudet hoidetaan, ja meillä on jo suurrehko joukko, tuhansia ihmisiä täällä, jotka laittomasti ovat, ilman että me kyetään yhteiskunnallisesti tekemään heille mitään, niin kyllä me ollaan isoissa ongelmissa, jotka ikään kuin ruokkivat itseänsä. Varmasti voidaan kysyä, olisiko empatian kannalta sitten oikeutettua estää tällaisia ihmisiä tulemasta tai estää heidän hoidon saaminen, mutta jos ikään kuin avataan se portti, että täällä tullaan hoitamaan ne maailman ihmiset, jotka omassa maassaan eivät hoitoa saa, mikä johtaa kuolemaan, niin kyllä me olemme tilanteen edessä, josta meillä ei ole paluuta.

Se, mitä haluaisin vielä kysyä edustaja Lindéniltä, on se, että kun te nyt kerrotte ja väitätte, että tällä lailla ei ole mitään vaikutusta nykytilanteeseen, niin oletteko te itse tähän nykytilanteeseen siis tyytyväisiä. Onko tämä hyvä tilanne laittomien maassa olijoiden osalta, niin että tälle ei tarvitse tehdä mitään ja tämän voi ihan huoletta hyväksyä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sillanpää, olkaa hyvä.

17.07 Pia Sillanpää ps: Arvoisa puhemies! Haluaisin nyt korjata sen verran, että kyllä tällä lailla saataisiin säästöjä, jos lakia noudatettaisiin. Mutta nythän me ollaan kuultu, että tietyt hyvinvointialueet ovat päättäneet olla noudattamatta tätä lakia heidän oman päättämätöntänsä puitteissa, minkä seurauksena nämä säästöt saattavat jäädä hyvinkin paljon pienemmiksi siitä, mitä alun perin on arvioitu. Ilmeisesti tosiaan, niin kuin aikaisemmin jo sainoin, näillä hyvinvointialueilla rahaa tuntuu riittävän. Toki siellä alueilla ovat päätösvallassa enemmistönä jotkut muut kuin perussuomalaiset, enemmänkin ehkä vasemmistoon kallellaan olevia puolueita, joilla sitä rahaa tuntuu riittävän aina monen näköisiin asioihin. Tämä on käsittämätön juttu, että päätetään siltikin vastoin lakia tarjota näitä palveluita edelleen laajemmin kuin tämän lain puitteissa sallittaisiin. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

17.08 Aki Lindén sd: Arvoisa puhemies! En olisi enää ottanut puheenvuoroa, mutta kun esitettiin suora kysymys edustaja Lehtisen toimesta, niin onhan siihen vastattava: En edes tarkoittanut sitä, mitä edustaja Sillanpää äsken sanoi, että jotkut alueet ovat päättäneet jatkaa tällaisen hoidon antamista, vaan yksinkertaisesti sitä, että tällä lailla ei nykyistä käytäntöä rajata yhdenkään potilastapauksen osalta enempää kuin mitä jo nyt on aiemmin rajattu. Eli ei meillä nytkään hoideta kaikkia mahdollisia sairauksia. Se on täällä tavattoman moneen kertaan todettu, ja tällä lailla ei siihen tule yhtään lisää rajausta. Täällä on oikein erikseen korostettu naiset, lapset, vammaiset ja yksilöllisen tarpeen perusteella välttämätön kiireetön hoito. Aivan niin kuin siteeraamissani kolme vuotta sitten säädetyin lain 56 a §:n perusteluissa sanottiin. Tämä oli se, mitä tarkoitin.

Toistan vielä sen, että katsotaan kahden vuoden päästä, olemme täällä salissa tai emme, mutta voidaan varmaan saada se informaatio. Väitän, että ihan yhtä paljon tulee rahaa menemään näihin hoitoihin kuin tälläkin hetkellä menee.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 50/2025 vp sisältyvien 1.—3. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.